

ትምህርት

በክፍል እንደ ማለትም በመጀመሪያዎቹ እራት ተከታታይ ትምህርቶች ኢየሱስ ሰለመጣበት ዓላማና ሰላናረበት እገር በማጥናት ተልእኮውን እንዴት እንዳከናወነ እይተናል። እንዲሁም በእራቱ ወንጌላውያን እይታ የተመዘገበውንና ኢየሱስ በእስራኤል ምድር ያከናወናቸውን ተግባራት በሚገባ ተመልክተናል። እርሱ የእግዚአብሔርን መንግሥት ማወጃንና የእግዚአብሔርን መንግሥት የተቀበሉትም እንዴት ከጋጢእት ተላቀው፣ ድኑትን ተቀብለውና የእርሱን ጌትነት እምነው እንደተከተሉት ተገንዝበናል። ከዚህም በተጨማሪ እልፎ ስለ መስጠቱ መያዙ፣ ለፍርድ መቅረቡና መሰቀሉ እንዲሁም ስለ ክቡር ትንሣኤው የዓይን ምስክሮች የሰጡትን መግለጫ መሠረት በማድረግ ተከታትለናል። ከትንሣኤው በኋላም ለጥቂት ቀናት አብሮአቸው ከቆዩ በኋላ፣ ከላይ ኃይል እስክትለብሱ ድረስ በኢየሩሳሌም ቆዩ በማለት የለንበት ቃሉን ከሰጣቸው በኋላ ወደ ሰማይ በማረጋ እንደተለያቸው ተገንዝበናል (ሉቃ 24:49)።

በዚህ ትምህርት የምንከታተለው ደግሞ የሐዋርያት ሥራን፣ የያዕቆብንና የገላትያ መልእክቶችን ይሆናል። ደቀ መዛሙርቱ የኢየሱስን ትእዛዝ በመጠበቅ በኢየሩሳሌም ሲቆዩ ስለ ተፈጸሙት ድርጊቶች፣ ስለ ተቀበሉት ኃይልና ሰላስተለው ውጤት እንመለከታለን። እንዲሁም፣ እግዚአብሔር በእይሁዶችና በእስካብ ላይ መንፈሱን እንዴት እንዳፈሰሰና የድኑትም መልእክት በሮማ ግዛት እንዴት እንደተዳረሰ ለመረዳት እንችላለን።

የክፍል ትምህርቱ አከፋፈል

- የሐዋርያት ሥራ፡ ቤተክርስቲያን በሥራ ላይ
- ያዕቆብና ገላትያ፡ ለታዳጊ ቤተክርስቲያን የተጻፉ መልእክቶች

የክፍል ትምህርቱ ዓላማዎች

ይህን ክፍል ትምህርት ስትጨርስ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ማድረግ መቻል እለብህ።

- የሐዋርያት ሥራን የጸፈውን፣ የመጽሐፉን አስፈላጊነት፣ ልዩ ትኩረቶችና እንዲሁም የመጽሐፉን ደዘት መግለጽ
- በሐዋርያት ሥራ የተጠቀሱትን አስፈላጊ ሥፍራዎች በካርታ ለይቶ ማወቅ
- የያዕቆብና የገላትያ መልእክቶች ከሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ጋር ያላቸውን ግንኙነት መግለጽ
- በጥንቷ ቤተክርስቲያን የመንፈስ ቅዱስ አገልግሎትን በማጥናት የእርሱን ሥራ በይበልጥ መረዳት

የክፍል ትምህርቱ መመሪያዎች

1. የትምህርቱን ዝርዝር በጥንቃቄ አጥና፣ የተሰጡትንም የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች እንብብ።
2. ወንጌል እንዴት እንደተሰፋፋ ለማወቅ ስለሚረዳህ ክፍል ትምህርቱ ላይ የተጠቀሱትን ስፍራዎች በሚገባ አስተውል።
3. ክፍል ትምህርቱን ስትጨርስ እንደገና አስፈላጊውን ጥናት በማድረግ የመከራ ፈተናውን ውሰድ፤ ከዚያም መልሶችህን በመጽሐፉ ላይ ከተሰጡት መልሶች ጋር በማስተያየት እርማት አድርግ

የሐዋርያት ሥራ
ቤተክርስቲያን በሥራ ላይ

የወንጌልን በድል አድራጊነት መስፋፋትና የአይሁድ የሃይማኖት መዲና ከነበረችው ከኢየሩሳሌም እስከ ሮማውያን የፖስቲካ መዲና የነበረችው ሮም ድረስ መድረሱን የሚነግረንና የቤተክርስቲያንን እንቅስቃሴ የሚያሳየን የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ነው። የመጽሐፉ ዋነኛ ትኩረትና ርዕስ፣ ሞትን እሸንፎ የተነሣው ኢየሱስ ክርስቶስ ሲሆን፣ እርሱ በሐዋርያቱና በቤተ ክርስቲያን በኩል በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ተግባሩን እንዴት እንዳከናወነ ይነግረናል።

የመጽሐፉ ጸሐፊ፣ ዓላማውና አስፈላጊነቱ

ዓላማ 1 የሐዋርያት ሥራ ጸሐፊ፣ ስለ መጽሐፉ ዓላማና አስፈላጊነት የተሰጠ ገለጻዎችን ለይቶ ለማወቅ።

ከዚህ ቀደም ሲል እንደተመለከትነው የሐዋርያት ሥራ የሱቃስ ወንጌል ተከታይ እንዲሆን ታቅዶ የተዘጋጀ ነው። የሐዋርያው ጳውሎስ የቅርብ ተባባሪና አብሮ ተጓዥ በነበረው በሉቃስ ስለ ክርስትና አጀማመር በክፍል ሁለት የቀረበ ታሪክ ነው። ሱቃስ በሐዋርያት ሥራ ስተጠቀሱት ለብዙዎቹ ድርጊቶች የዓይን ምስክር ነበር። ድርጊቶቹ ሲፈጸሙ በዚያ እንደ ነበር የሚያመለክተው ራሱን በመጨመር “እኛ” በሚለው ተወላጦ ስም በመጠቀሙ ነው (16:101 20:6127:3)። በመንፈስ ቅዱስ ተመርቶ የሥነ ጽሑፍ ችሎታውንና የታሪክ ግንዛቤውን በመጠቀም ስለ ቤተክርስቲያን የመጀመሪያ ዓመታት ጉልህና ትክክለኛ የሆነ ገስጸ ይሰጣል።

የሱቃስ ወንጌል የሚደመድመው ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ የሚላከውን መንፈስ ቅዱስ እንዲጠብቁ በሰጣቸው ትእዛዝና ወደ ስማይ ማረጉን በመግስጽ ነው (ሉቃስ 24:49:51)። የሐዋርያት ሥራ የሚጀምረው በነዚህ በሁለቱ ድርጊቶች (የሐዋ 1:4:9) ሲሆን፣ ከዚያም ከዕርገቱ በኋላ የደቀ መዛሙርቱን እንቅስቃሴ ይገልጻል። በሐዋርያት ሥራ የተገለጹት ድርጊቶች በሉቃስ ወንጌል ከተገስጹት የሚከተሉ ናቸው። በዚህ በሁለተኛው መጽሐፍ ቴዎፍሎስ ስለተማረው የክርስትና እምነት እርግጠኛነት እንዲያውቁ መናገሩን ይቀጥላል (ሉቃ 1:41 የሐዋ 1:1)።

የመጽሐፉ አስፈላጊነት

ስለ ቤተክርስቲያን አመሠራረትና ስለ ዋና ዋና መሪዎች እንቅስቃሴ ጠቃሚና አስተማማኝ መግለጫ ስለሚሰጠን አስፈላጊነቱ የሚያጠራጥር እይታንም። የሐዋርያት ሥራ በወንጌላትና በመልዕክቶች መካከል ሆኖ

ሁለቱን ያያይዛል። ቤተክርስቲያን እንዴት እንደተጀመረች ለማወቅ የምንችልበት መንገድ በሐዋርያት ሥራ እማካኝነት ነው።

(1). እውነት የሆነውን መግለጫ ፈደሱን በመክበብ እመልክት።

- ሀ. የሐዋርያት ሥራን ሲጽፍ ዓላማው ስለ ሐዋርያቱ ሕይወት የተሟላ መግለጫ ለቴዎፍሎስ ስመስጠት እንደነበር ሉቃስ ገልጿል።
- ለ. የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍን የጻፈው ሐዋርያው ጳውሎስን በግል ያውቀው ነበር።
- ሐ. የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ አስፈላጊነቱ ብሱይ ኪዳንን ከእራቱ ወንጌላት ጋር የሚያያይዝ በመሆኑ ነው።

የመጽሐፉ ዋና ዋና ባሕርያት

ዓላማ 2 ስለ ሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ዋና ዋና ባህርያት አራት ምሳሌዎችን ለመለጠት

ሉቃስ የሐዋርያት ሥራን ሲጽፍ በጥንቷ ቤተ ክርስቲያን የሆነውን ነገር ሁሉ ለመዘርዘር አልሞከረም። ጠስቅ ያስ የታሪክ እጻጻፍ ዕውቀት ያስው ሰው በመሆኑ በጣም አስፈላጊ የሆኑትን ድርጊቶች በመም ረጥ የድርጊቶቹን ጠቅላላ ሂደት መልክ እንዲናረው እንዳደረገ ያሳያል።

ዐ. የሐዋርያት ሥራ በቤተ ክርስቲያን የወንጌል ተልዕኮ እንቅስቃሴ ላይ ትኩረት ይሰጣል። የመጽሐፉ አስተዋጽኦ የተገነባው በ1:8 ላይ በተጠቀሰው መሠረት ሲሆን፣ ከበዓለ ሃምሳ ቀን ጀምሮ በተከታታይ ባሉት 30 ዓመታት ውስጥ ወንጌል እንዴት እንደተበፋፋ ማጠቃለያ ያቀርባል። የክርስቶስ መልእክት በመጀመሪያ የተሰበከው በኢየሩሳሌም ሲሆን (የሐዋ 1:7)፣ ከዚያም በይሁዳና በሰማርያ (8-12)፣ ከዚያም በመላው የሜዲትራንያን ስሜናዊ ግዛት፣ በመጨረሻም ሮም በመድረስ ታሪኩ ያበቃል (13-28)። ታሪኩን ሲያቀርብ ሉቃስ ከገለጸቸው ድርጊቶች ጋር ተያያዥነት የነበራቸውን የተሰያዩ የሮም ባለሥልጣናት ስም በመጽሐፉ አስፍሯል (24-26)። ለምሳሌ ያህል እንደ ፊልክስ፣ ሉሲዮስ፣ ፊስጦስና እግሪጳ የመሳሰሉ የሮም ባለሥልጣናት ተጠቅሰዋል። ከምዕራፍ 1-12 ዋናው መሪ ሐዋርያው ጴጥሮስ ሲሆን፣ በምዕራፍ 13-28 መሪ ሆኖ የሚታየው ደግሞ ሐዋርያው ጳውሎስ ነው።

በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ወንጌልን ለዓለም ለማዳረስ የመጀመሪያዎቹ ክርስቲያኖች የኢየሱስን ትእዛዝ መፈጸማቸውንና እንዴት ፈቃደኛ እንደሆኑ ያስረዳል። እንዲሁም ስለ ገጠሟቸው ችግሮችና ስለ ተቀዳጁቸው ድሎች በግልጽ ከማቅረቡም በላይ፣ በእሁኑ ጊዜም ልንከተለው ስለሚገባ የወንጌል እስረጫጫት ዘዴም ያስተምረናል።

፩. የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ የመንፈስ ቅዱስን ሥራ ያሳያል። በእያንዳንዱ የቤተክርስቲያን አመሠራረትና መስፋፋት እንቅስቃሴ ላይ መንፈስ ቅዱስ ተካፋይ ነበር።

(2). ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ከሐዋርያት ሥራ መጽሐፍት ካነበብክ በኋላ፣ በእያንዳንዱ ምንባብ መንፈስ ቅዱስ ያደረገውን በማብራራት በማስታወሻ ደብተርህ ላይ ግለጽ።

ሀ. 2:1-4	ሠ. 10:44-48	ቀ. 19:1-8
ለ. 4:23-31	ረ. 13:1-4	በ. 20:22-23
ሐ. 8:14-17	ሰ. 15:28	ተ. 20:28
መ. 8:29	ሸ. 16:6-7	

በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ስለ መንፈስ ቅዱስ ሌሎችም እውነቶች ይገኛሉ። ለምሳሌ ያህል ሐናንያና ስጴራ መንፈስ ቅዱስን ስለዋቹ የተቀበሉት ፍርድ (የሐዋ 5:1-11)፤ የመንፈስ ቅዱስን ስጦታ በገንዘብ ስመግዛት ስለፈለገው ስምያንና ስለ ተቀበለው ግባኤ (የሐዋ 8:18-23) እንመለከታለን።

የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ የመንፈስ ቅዱስን እውነተኛነትና መኖር ማስረጃ ይሰጣል። ቤተክርስቲያን የእግዚአብሔር ልዕስ ተፈጥሮአዊ ሥራ መሆንዋን በማሳየት፣ የተጀመረችው፣ ኃይል ያገኘችውና የምትመራው እንደዚሁም የምትጠበቀው በራሱ በእግዚአብሔር መንፈስ እንደሆነ ይገልጻል። ቤተክርስቲያን ባሳበፈችው ሰደትና ተቃውሞ ውስጥ በመጽናት በመቆም ያስቻላት መንፈስ ቅዱስ ነው። ከማለት በስተቀር ሌላ ገለጻ አይገኝለትም።

፪. የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ የክርስትናን እውነተኛ ባሕርያት ያሳያል። ቤተክርስቲያን በመጀመሪያ ስትመሠረት ክርስትና ይታይ የነበረው ከአይሁድ የሃይማኖት ቡድኖች ውስጥ እንደ አንድ ልዩ ቡድን ነበር። የአይሁድ ቅዱሳት መጻሕፍት እንደ ተነበዩት መሲሐ ኢየሱስ ነበር። በመጀመሪያም የቤተክርስቲያን አባላት ከአይሁድ ሃይማኖት የተወጣጡ ምዕመናን ነበሩ። የኢየሱስ መልእክት ግን ለመላው ዓለም ነበር (ሉቃስ 24:47)። ከአይሁድ ወገን ያልሆኑትን ወንጌል እንዴት ሊደርሳቸው እንደቻለ የሐዋርያት ሥራ ይገልጻል።

ለምሳሌ ያህል ኤፕሮስ በመጀመሪያ አብዛኛውን ጊዜ የመስከረው ለአይሁዶች ብቻ ነበር። በኋላ ግን እግዚአብሔር በክርስቶስ የሚያምኑትን አሕዛብ እንደተቀበላቸው አሳየውና ስእነርሱም ጭምር እንዲያገለግል እግዚአብሔር ተጠቀመበት (የሐዋ 10)። እውሎስም ደግሞ ወንጌልን ለአይሁዶች ሰብኪል፤ አይሁዶች መልእክቱን አልቀበል ባሉ ጊዜ ግን በብዛት ወደ አሕዛብ በማተኮር አገልግሏል (የሐዋ 19:9-10፤ 26:16-18፤ 28:28)። ክርስትና የአይሁድ ሃይማኖት አንደኛው ክፍል ሳይሆን፣ የሰዎች

ሁሉ አዳኝ በሆነው በእግዚአብሔር ልጅ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ በማመን የተመሠረተ አዲስ የሕይወት መንገድ መሆኑን የሐዋርያት ሥራ ያሳያል።

(3). በሐዋ 8:1-8 ላይ የተጻፈውን ካነበብክ በኋላ የሚከተለውን ጥያቄ መልስ በማስታወሻ ደብተርህ ላይ እስፍር። በኢየሩሳሌም ስነበረች ቤተክርስቲያን ላይ ሰደት በመምጣቱ ውጤቱ ምን ሆነ?

የሐዋርያት ሥራ የክርስትናን አስፈላጊነት ስመላው ዓለም ከማሳየቱም በተጨማሪ፣ በክርስትና ላይ የሚነሳውን የሐሰት ክስ ይከላከላል። ክርስትና እንዳንዶች ይሁ አንደነበረው ፍላጎቱ የሮማን መንግሥት ለመቃወም የተጀመረ የፖለቲካ ንቅናቄ እስመሆኑ የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ማስረጃ ይሰጣል። አይሁዶች እውሎስን በእገረ ገዢው በጋልቶስ ፊት አቅርበው፣ ለሕግ እንዳይታዘዙ ሰዎችን ያስተምራል ብለው ከሰሱት። ጋልቶስም ከሱ የፖለቲካ ጉዳይ ሳይሆን፣ የሃይማኖት ጉዳይ ስመሆኑ ውድቅ አደረገባቸው (የሐዋ 18:12-16)። ይህ ታሪክ ክርስትና የሮማን የፖለቲካ ኃይል ሰጋት ላይ የሚጥል የፖለቲካ እንቅስቃሴ አለመሆኑን ጥሩ አድርጎ ያሳያል። ሉቃስ ይህንኑ ነጥብ የሚያብራራ ሌሎች ድርጊቶችንም አስፍሯል።

፫. የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ቤተክርስቲያንን ለመመሥረት እግዚአብሔር የተጠቀመባቸውን በጣም የታወቁ መሪዎችን አገልግሎት ይገልጻል። የጥንቷ ቤተክርስቲያን እያደገች ስትሄድ እግዚአብሔር ሰቤተ ክርስቲያን ያለውን ዓላማ በሥራ ላይ የሚያውሉ መሪዎችን አስነሣ። ሉቃስ ስለነዚህ እግዚአብሔር ስላስነሣቸው አገልጋዮች በተሰይሙ በኢፕሮስና በእውሎስ ላይ በማተኮር ይናገራል። የሐዋርያት ሥራ በተጻፈበት ወቅት በኢፕሮስ አገልግሎት በታዩት ምልክቶች ዓይነት የእውሎስም ሐዋርያነት የተረጋገጠ መሆኑን ማሳየት አስፈላጊ ነበር። ይህም አስፈላጊ የሆነበት ምክንያት እውሎስ እንደ ኤፕሮስ ከመጀመሪያዎቹ ሐዋርያት አንዱ አልነበረም። እንደ እውነቱ ከሆነ እርሱ በመጀመሪያ የቤተክርስቲያን ጠላትና አሳዳጅ ነበር (የሐዋ 8:1-3፤ 9:1-3)። ሉቃስ የእውሎስ አገልግሎት መለኮታዊ ድጋፍ እንደ ነበረው የሚያሳይ በቂ ማስረጃ ሰጥቷል። በሁለቱ ሰዎች አገልግሎት መካከል የነበረውንም ተመሳሳይነት አሳይቷል። ለምሳሌ ሁለቱም ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ሥራ ላይ እንዴት እንዳተኮሩ አሳይቷል (የሐዋ 2:38፤ 19:2-6)። እንዲሁም በክርስቶስ ትንሳኤ ላይ ሁለቱም እንዳተኮሩ አሳይቷል (2:24-36፤ 13:30-37)። በአገልግሎታቸው እንዴት ይመሳሰሉ እንደነበርም ሌሎች መንገዶችንም አቅርቧል።

(4). በእውሎስና በኤፕሮስ ሕይወት የተፈጸሙትን ለማመሳሰል ከዚህ በታች የተሰጡትን ካነበብክ በኋላ እያንዳንዱን ጥንድ ድርጊቶች በማስታወሻ ደብተርህ ላይ በአጭሩ ግለጽ።

ሀ. ኤፕሮስ 3:1-10፤	እውሎስ 14:8-10
ለ. ኤፕሮስ 5:1-11፤	እውሎስ 13:6-11
ሐ. ኤፕሮስ 12:1-11፤	እውሎስ 16:19-30

ከጳውሎስና ጴጥሮስ በተጨማሪም ሉቃስ እንደ ዮሐንስ፣ ያዕቆብ፣ አስጢፋኖስ፣ ፊልጶስ፣ በርናባቡ ያዕቆብና አጽሎስ ያሉትን ሌሎች በርከት ያሉ መሪዎችንም ይጠቅሳል። ቤተክርስቲያን ወደፊት በምትንቀሳቀስበት ወቅት እነዚህ ሰዎች እያንዳንዳቸው በድርጊቱ ድርሻ ነበራቸው። አይሁዶችን፣ አሕዛብን፣ ሳምራውያንንና ሌሎች ተከታዮችን (ፕሮቴላይትስ) እንዲሁም የመጥምቁ ዮሐንስ ደቀ መዛሙርት የነበሩትን ወደ ክርስቶስ ስማምጣትና በእርሱ መሪነት ሥር እንዲኖሩ ለማድረግ ሁሉንም አግዚአብሔር ተጠቅሞባቸዋል።

(5). የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ዋና ባሕርያት የሆኑትን አንዳንዶቹን ተመልክተናል። በሌላ አኳኒ ዋና ባሕርያት ለሚከተሉት መልመጃዎች መልበህን በማስታወሻ ደብተርህ ላይ አበፍር።

ሀ. የሐዋ ሥራ መጽሐፍ በወንጌል በርጭት ላይ እንዴት አንዳተኮረ ባጭሩ ግለጽ፤

ለ. በቤተ ክርስቲያን መቋቋምና መስፋፋት ላይ መንፈስ ቅዱስ እንዴት ተካፋይ እንደሆነ ሁስት ምሳሌዎች ከነጥቅሳቸው በጥ፤

ሐ. የሐዋ ሥራ መጽሐፍ የክርስትናን እውነተኛ ባሕርይ ያሳየበትን ሁለት መንገዶች ግለጽ።

መ. የጳውሎስና የጴጥሮስ አገልግሎቶች በተመሳሳይ ምልክቶች የተደገፉ መሆናቸውን የሐዋርያት ሥራ ያመለክታል። ከነዚህ ምልክቶች ሁስቱን በመጥቀስ የሚገኙበትን ሰነድም አመልክት።

የመጽሐፉ ይዘት

ዓላማ 3 በተሰጠው መመሪያ መሠረት የሐዋርያት ሥራን ለማንበብና ለለይዘቱ የቀረቡትን ጥያቄዎች ለመመለስ።

የመጽሐፉ አከፋፈል

I. የቤተክርስቲያን መመሥረት 1:1-8:3

የቤተክርስቲያን ምሥረታ ዘመን ደቀ መዛሙርቱ ተልዕኳቸውን መወጣታቸውን (1:1-11)፣ ኃይል ይሰጣቸው ዘንድ መንፈስ ቅዱስ መውረዱን (1:12-2:47)፣ ከቤተክርስቲያን ጋር የተያያዙ ሁኔታዎችንና ደቀ መዛሙርት በኢየሱሴም ወንጌል መመስከራቸውን (3:1-6:7)፣ የአስጢፋኖስን ስብከትና ሰማዕትነት ያስከተለውንም ስደትና መበተን የሚያካትት ነው (6:8-8:3)።

በበዓለ ሃምሳ ዕለት የመንፈስ ቅዱስ መምጣት ከሁሉም ያበልጥ አስፈላጊ የሆነ ድርጊት ነበር። የበዓሉ ሃምሳን በዓል ለማንበር ከተለያዩ አገሮች በኢየሱሴም ለተሰበሰቡት ሰዎች፣ ጴጥሮስ ንግግር በማድረግ የሆነውንና የተፈጸመውን ነገር ሲገልጽ፣ የሰሙ ሰዎች ልባቸው ተነክቶ ወደ ሦስት ሺህ የሚጠጉ ሰዎች መልእክቱን ተቀብለውና ተጠምቀው ወደ ቤተክርስቲያን ተጨመሩ።

II. የለውጥና የሽግግር ዘመን 8:4-11:18

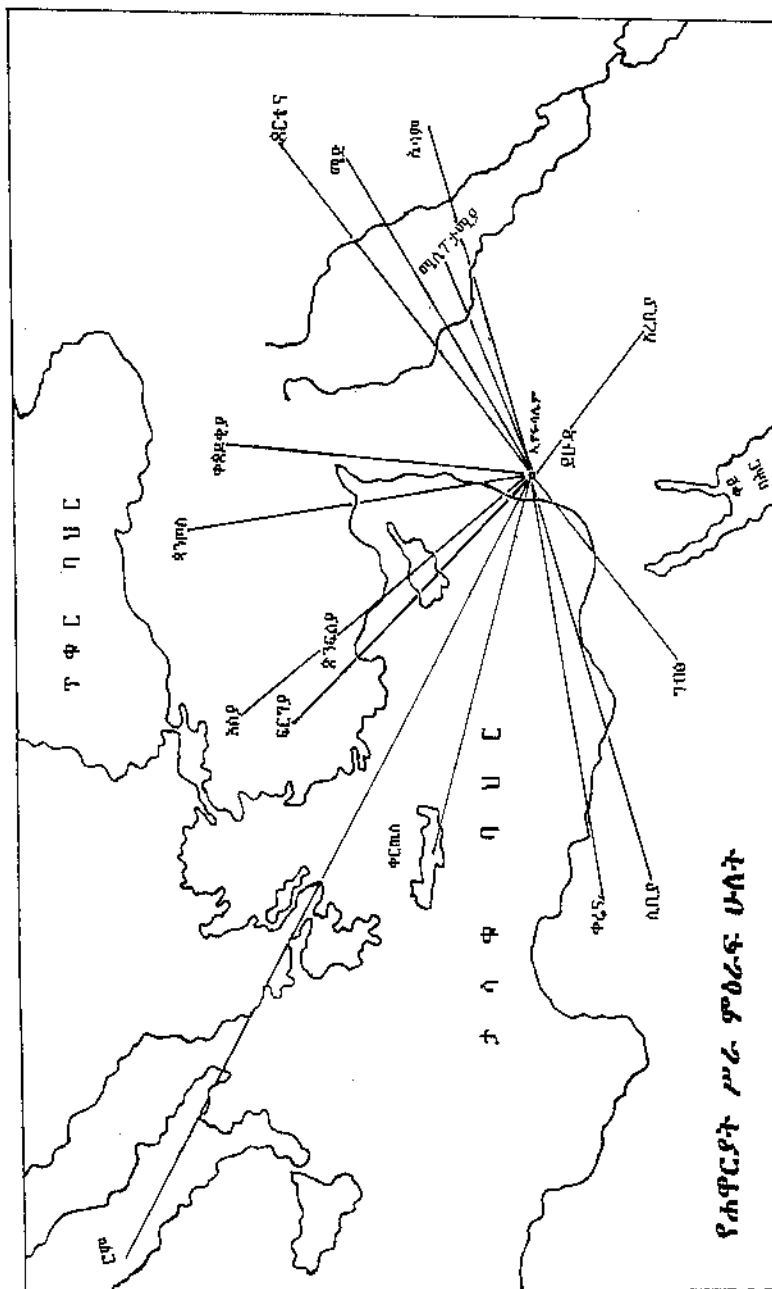
የለውጥና የሽግግር ዘመን የወንጌል መልእክት ወደ አሕዛብ መስፋፋት የጀመረበት ጊዜ ነበር። ብዙ አሕዛብ የወንጌልን መልእክት የመስማት እድል በማግኘታቸው ወደ ጌታ ተመስሱ። ወደ ጌታ የተመለሱትም የአሕዛብ ቁጥር እየጨመረ በመሄዱ የእንቅስቃሴው ማዕከል ከኢየሱሴም ወደ አንጾኪያ ተዛወረ። ይህም ዘመን ፊልጶስ፣ ጴጥሮስና ዮሐንስ በይሁዳና በሰማርያ የሰጡትን አገልግሎት (8:4-40)፣ የሳውልን መስወጥ (9:1-31)፣ በልድያ፣ በኢዮጴና በቄሣርያ ወንጌል መስበኩን (9:32-11:18) ያካትታል።

በዚህ ጊዜ አሕዛብን ዝቅ አድርጎ የማየቱ ጉዳይ ቀስ በቀስ እየቀነሰ መጣ። ለምሳሌ ያህል ጴጥሮስ የአሕዛብና የአይሁድ ድብልቅ ስነበሩት ለሰማርያ ሰዎች ወንጌልን በመስበክ አገልግሏል (የሐዋ 8: 14-17፣25)። በኋላም ስምዖን ከሚሉት ከአንድ ቁርበት ፋቂ ጋር ኖረ (የሐዋ 9:43)። አጥባቂ አይሁድ እንደመሆኑ ጴጥሮስ ከዚህ በፊት ከእንዲህ ዓይነት በው ጋር ሕብረት ማድረግ ፈጽሞ የማይታሰብ ጉዳይ ነበር። ከዚህ በኋላ ሮማዊ ለነበረ መቶ አስቃ ወንጌልን ይሰብክ ዘንድ አግዚአብሔር ጴጥሮስን ላከው (የሐዋ 10)። እነዚህ ድርጊቶች አሕዛብ በአግዚአብሔር አቅድ ውስጥ ተቀባይነት ማግኘታቸውን የሚያሳዩ በመሆናቸው አስፈላጊዎች ነበሩ።

III. የአሕዛብ ቤተክርስቲያን መቋቋም 11:19-15:33 እንብብ

የአሕዛብ ቤተክርስቲያን በተቋቋመችበት ዘመን የተፈጸሙ ድርጊቶች ከዚህ የሚከተሉት ናቸው፡-

- የበርናባስና የጳውሎስ በአንጾኪያ የማስተማር አገልግሎት (11:19-30)
- የጴጥሮስ ከኢየሱሴም ወህኒ ቤት መውጣት (12:1-25)
- የጳውሎስ የመጀመሪያ የወንጌል ጉዞ (13:1-14:28)
- በሌላ አሕዛብ ምእመናን በኢየሱሴም ጉባኤ የተሰጠ ውሳኔ (15:1-35)

(6). በኢየሩሳሌም የነበረችው ቤተክርስቲያን እግዚአብሔር በአሕዛብ መካከል ለሠራው ሥራ የተለያየ ምላሽ ነበራት። ከዚህ በታች በተሰጠው በእያንዳንዱ ጉዳይ ላይ ምን እንዳደረጉ በማሰታወሻ ደብተርህ ላይ አጭር መግለጫ ሰጥ።

ሀ. በፊልጶስ አማካኝነት የለማርያ ሰዎች የእግዚአብሔርን ቃል ተቀበሉ (8)
ለ. ቆርኔሌዎስና ቤተሰቡ በክርስቶስ በማመን መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ (11)
ሐ. በአንጾኪያ ብዙ የግሪክ ሰዎች ወደ ጌታ ተመለሱ (11)።
መ. በአንጾኪያ ስለ አሕዛብ መግሪዝና የመሴን ሕግ ስለ መጠበቅ አወዛ
ጋቢ ጉዳይ ተንሥቶ ጳውሎስና በርናባስ በለዚሁ ጉዳይ ለመንጋገር ወደ
ኢየሩሳሌም ሄዱ (15)።

IV. ጳውሎስ ተልዕኮውን አከናወነ 15:36-21:16 እንብብ

በዚህ ዘመን እውሎሰ ሁለተኛ የወንጌል ጉዞውንና (15:36-18:22)፣ ሦስተኛ የወንጌል ጉዞውን (18:23-21:16) እንዳከናወነ እንረዳለን። እውሎሰ ሁለተኛ የወንጌል ጉዞውን የሚጀምረው በመጀመሪያው የወንጌል ጉዞው ላይ የተመሠረተትን አብያተ ክርስቲያናት በመጎብኘት ነበር። ከዚያም ወንጌልን በእስያ ለማስበራጨት ፈለገ፣ መንፈስ ቅዱስ ግን ወደ አውሮፓ (መቄዶንያ) መራው (18:6-10)። በዚህም ምክንያት በመቄዶንያና በአካይያ በርከት ያሉ አብያተ ክርስቲያናት ተመሠረቱ። በመጨረሻ የእውሎሰ ሦስተኛ የወንጌል ጉዞ ሦስት ዓመት ወደ አገላገላቸው ወደ ኤፌሶን ነበር (19:10፤ 20:31)።

(7). የጳውሎስን የወንጌል ጉዞ የሚያሳየውን ካርታ ካጠናህ በኋላ እውነት የሆነውን መግለጫ ፈ.ደ.ሉን በመከበብ አመልክት።

ሀ. ጳውሎስ በሁለተኛና በሦስተኛ የወንጌል አገልግሎት ጉዞው ቀደም ሲል ወንጌልን ወደ ሰበካቸው አካባቢዎች በመሄድ አማኞችን አጠናከረ።

ለ. ለሦስቱ የወንጌል አገልግሎት ጉዞው የተነሣው ከኢየሩሳሌም ከተማ ነበር።

ሐ. የገላትያ አካባቢ ከአካዶያ አካባቢ ይልቅ ለኤፌሶን ከተማ በጣም ትርበት አለው።

መ. የኤፌሶን አካባቢ ለገላትያ ከሚቀርበው ይልቅ ለመቄዶንያና ለአካዶያ በጣም ይቀርባል።

ሠ. የገላትያ፣ የአካዶያና የመቄዶንያ አካባቢ ከኤፌሶን ርቀታቸው እኩል ነው።

እዚህ ላይ በጳውሎስ አገልግሎት መንፈስ ቅዱስ እንዴት እንደ መራው መገንዘቡ ጠቃሚ ነው። በግላትያ፣ በመቄዶንያና በአካይያ አካባቢዎች አብያተ ክርስቲያናትን ከመሠረተ በኋላ፣ ጳውሎስ ከሁሉም ጋር ለመገናኘት አማካኝ በሆነው በኤፌሶን ቆየ። በዚያም አገልግሎቱን እያከናወነ በአካባቢው ካሉት አብያተ ክርስቲያናት ጋር በቀላሉ ግንኙነት ማድረግ ይችል ነበር። ጳውሎስ ለመጨረሻ ጊዜ ወደ ኢየሩሳሌም ከመሄዱ በፊት (ዮሐዋ 20፡ 22-31) ለኤፌሶን ሽማግሌዎች የሰንብት ቃል ሲናገር፣ አደራውን

የሰጠው ለእነርሱ በመሆኑ በዚያ እካባቢ ለተመሠረተት እብያተ ክርስቲያናት የበላይ ጠባቂ እንዲሆኑ ተስፋ ያደረገ ይመስላል።

V. የጳውሎስ በሮም መታሰር 21:17-28:31 አንብብ

ጳውሎስ በሮም እስከታሰረበት ጊዜ ድረስ በተከታታይ የተፈጸሙት ድርጊቶች የሚከተሉት ናቸው፡-

- በኢየሩሳሌም መያዙና መመርመሩ (21:17-23:30)
- በቂሣሪያ መታሰሩ (23:31-26:32)
- ወደ ሮም ያደረገው ጉዞ (27:1-28:15)
- በሮም እስር ቤት መግባቱ (28:16-31)

(8). በእነዚህ ምዕራፎች ውስጥ እንደተመለከትነው ጳውሎስ በአይሁዶችና በርኩት ባሉ የሮም ሹማምንት ፊት ወንጌልን መስከሯል። ከዚህ በታች የተዘረዘሩት በዎች ጳውሎስ ስተናገረው ምን እርምጃ እንደ ወሰዱ በማስታወሻ ደብተርህ ላይ በእጭሩ አስፍር።

ሀ. አይሁዶች በኢየሩሳሌም (ም 22) ሐ. ንጉሥ አግሪጳ (ም 28)
ለ. ፊልከስ (ም 24) መ. አይሁዶች በሮም (ም 28)

የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ሰወንጌል አገልግሎት ሥራ ምሳሌ ይስጠናል (የሐዋ 1:8)። በዚህ ትምህርት በግልጽ የተጠቀሱ ሦስት መሠረታዊ ነገሮች እሰ።

1. ኃይሉ፡- መንፈስ ቅዱስ
2. ሠራተኞቹ፡- ክርስቲያኖች
3. በታዎቹ፡- ከተማ፣ አገር አቀፍና ዓለም አቀፍ

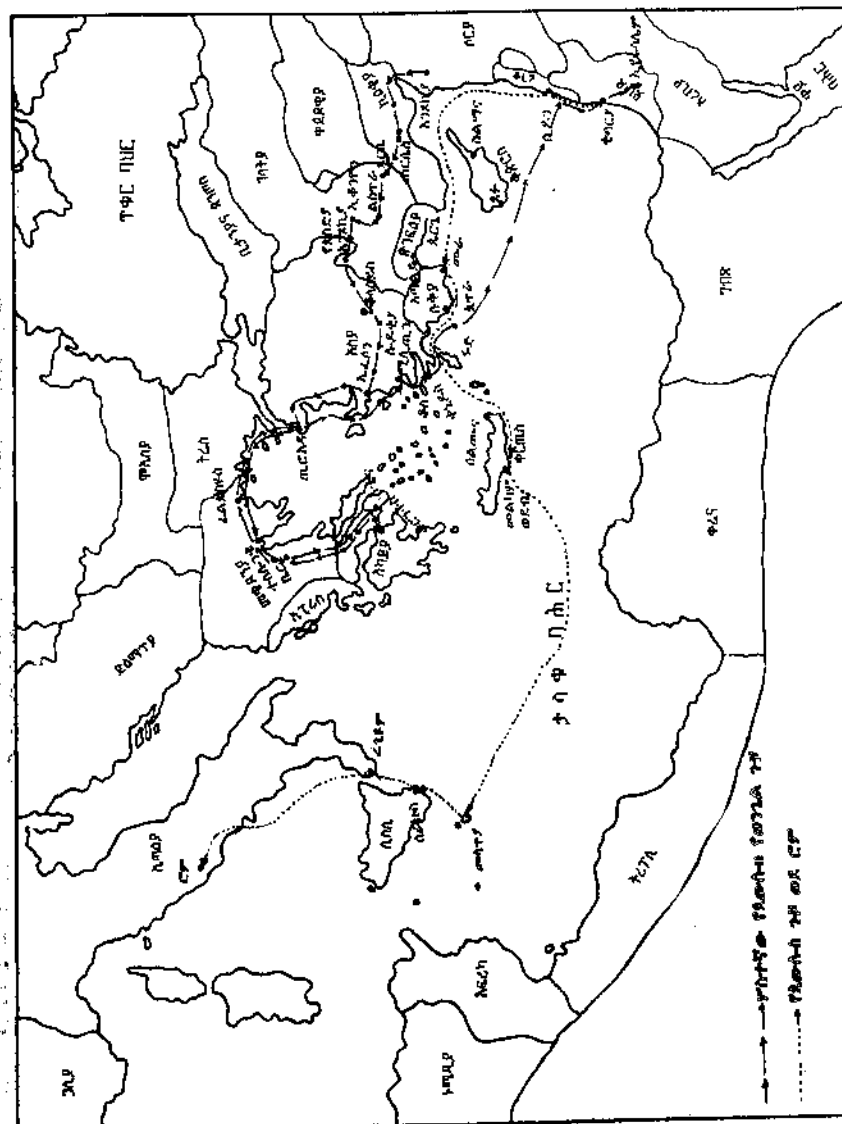
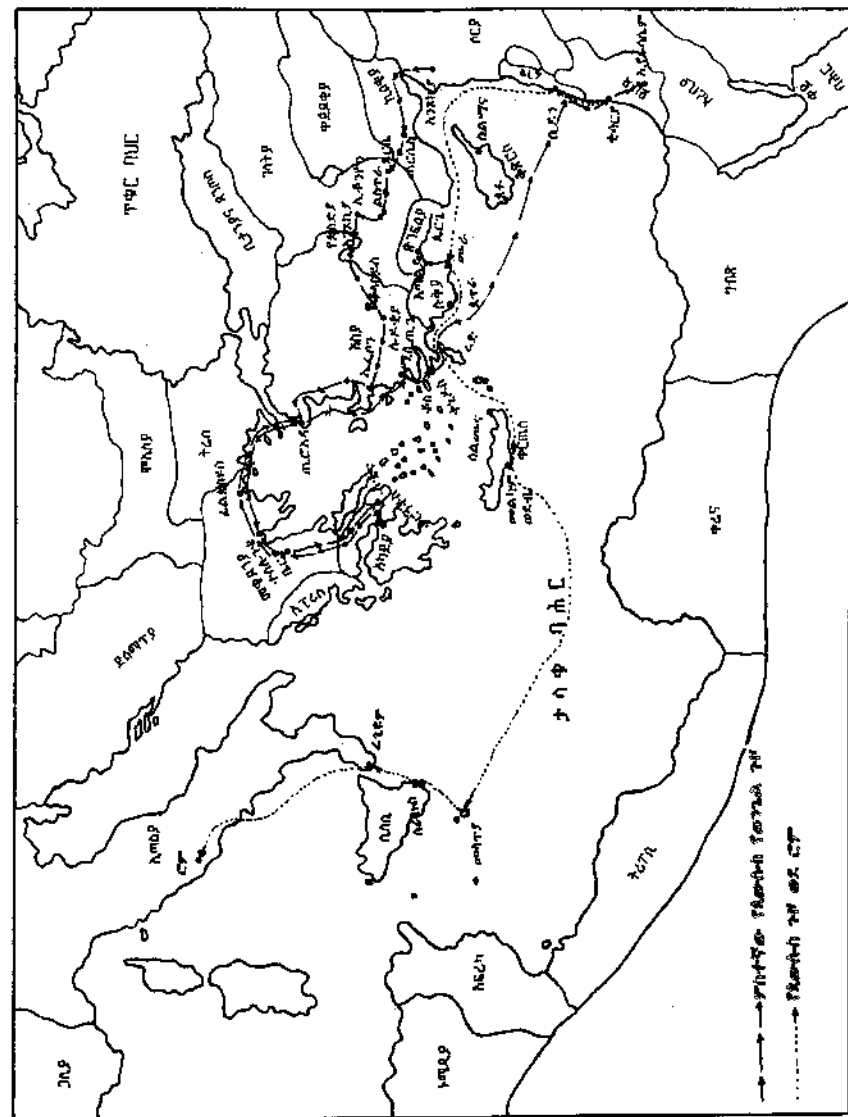
የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ከዚህ በተጨማሪ የሚያሳየን ይህንን የወንጌል አገልግሎት ለማከናወን የጸሎትን እስፈላጊነት ነው። ደቀ መዛሙርቱ መንፈስ ቅዱስን እንዲጠብቁ ጌታ በሰጣቸው ትእዛዝ መሠረት ለጸሎት በእንድ ላይ ሆኑ (የሐዋ 1:14)፤ መንፈስ ቅዱስም መጣ (የሐዋ 2:1-4)። በምስክርነታቸው ምክንያት ስደት በደረሰባቸው ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ ድፍረት እንዲያገኙ ጸለዩ፤ የሚጸልዩበትም ስፍራ ተናወጠ፤ እነርሱም ያለ ፍርሃት ወንጌልን ሰበኩ (የሐዋ 4:23-31)። ጴጥሮስና ዮሐንስ ለለማርያ ስዎች ጸለዩ፤ የሰማርያ ሰዎችም መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ (የሐዋ 8:14-17)። የጥንቷ ቤተክርስቲያን የወንጌል አገልግሎቷን በሚገባ ለማከናወን በጸሎት ትተጋ ነበር (የሐዋ 2:42)።

በተናጠልም ሆነ በእንድ ላይ ሆነው አማኞች በሚጸልዩበት ጊዜ እግዚአብሔር በመንፈሱ ይንቀሳቀሳል እንደነበር የሐዋርያት መጽሐፍ ይነግረናል። ዛሬም ቢሆን ይህ እውነት ነው። በእካባቢያችን ታላቅ መንፈሳዊ እንቅስቃሴ ሊጀምር ወይም ሊመጣ የሚችለው በጸሎት ነው።

ከዚህ ከሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ውስጥ መማር ያስብን ታሪኩን ብቻ ሳይሆን፤ መንፈሳዊ መመሪያውንም ጭምር ነው። የሚሰጠንን ምሳሌ ብንከተል፤ በእካባቢያችን መንፈሳዊ እንቅስቃሴ ይጀምራል፤ በዚህም ምክንያት ብዙ ስዎች ወደ ጌታ ይመለሳሉ።

(9). ምናልባትም የአንተን ቤተክርስቲያን ወይም የራስህን አገልግሎት በጥንቷ ቤተክርስቲያን ከታየው ጋር ማመዛዘን እስፈላጊውን መሻሻል ለማድረግ ይረዳህ ይሆናል። ጠንካራ ጎን በሚታይበት አጠገብ “ጠንካራ” ደካማ ጎን በሚታይበት አጠገብ ደግሞ “ደካማ” የሚለውን ቃል ከፊት ለፊት በመጻፍ አመዛዝን።

- የኢየሱስን ክርስቶስ ሳይ ያተኮረ ስብከት (2:29-36፤ 13:26-41)
- ሕብረትና ቃሉን ማጥናት (2:42-47)
- ለመንፈስ ቅዱስ መታዘዝ (13:1-3፤ 118:7)
- ውሳኔዎችን በማድረግ ውስጥ ጥበብ (6:1-7፤ 15:6-9)
- ወንጌልን ማሰራጨትና ማስፋፋት (8:4፤ 16:9-10)
- ጸሎት በማንኛውም ሁኔታ (4:23-31፤ 12:5)
- ቃሉን ለማጽናት የሚታዩ ተዓምራቶችና ምልክቶች (3:6-8፤ 13:8-12፤ 14:8-10)
- የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ስሁስም አማኞች (2:418:14-17፤ 110:44-46፤ 119:1-7)

የያዕቆብና የገላትያ መልእክቶች ሰቃዊቷ ቤተ ክርስቲያናት የተጻፉ መልዕክቶች

ዓለማ 4 የያዕቆብና የገላትያ መልእክቶች ይዘትና ታሪካዊ መነሻ ለይቶ ለማወቅ

ከሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ጋር ግንኙነት ያላቸው በርካት ያሉ የእዲስ ኪዳን መልእክቶች ይገኛሉ። እነዚህም መልእክቶች የተጻፉት በሚሸፍኑት የታሪክ ዘመን ውስጥ ሲሆን፤ እነርሱም ከዚህ በታች በተሰጠው ዝርዝር መሠረት በሦስት ሊከፈሉ ይችላሉ።

1. በሐዋ 15 ላይ ከተጠቀሰው ከኢየሩሳሌም ጉባዔ በፊት የተጻፉ
 - የያዕቆብ መልዕክት
 - ወደ ገላትያ ሰዎች
2. ከጳውሎስ የሁለተኛውና የሦስተኛው የወንጌል ጉዞ ጋር ግንኙነት ያላቸው
 - 1 እና 2 ተሰሎንቄ
 - 1 እና 2 ቆሮንቶስ
 - ወደ ሮሜ ሰዎች
3. ጳውሎስ በመጀመርያ በሮም በታሰረበት ጊዜ የተጻፉ
 - ወደ ኤፌሶን ሰዎች
 - ወደ ፊልጵሰዮስ ሰዎች
 - ወደ ቆላስዶስ ሰዎች
 - ወደ ፊልሞና

በዚህ ክፍል ትምህርት የምንመለከተው የያዕቆብን መልእክትና ሐዋርያው ጳውሎስ ወደ ገላትያ ሰዎች የጻፈውን መልእክት ይሆናል። በክፍሉ ትምህርት 6 ላይ ደግሞ 1 እና 2 ተሰሎንቄን፤ 1 እና 2 ቆሮንቶስንና ወደ ሮሜ ሰዎችን እንመለከታለን። ከዚያም በክፍሉ ትምህርት 7 ላይ ወደ ኤፌሶን፤ ፊልጵሰዮስ፤ ቆላስዶስ ሰዎችና ወደ ፊልሞና የተጻፉትን መልእክቶች እንመለከታለን።

የያዕቆብ መልእክት፡ የእግዚአብሔር ሰው መለኪያዎች

ይህ የያዕቆብ መልእክት በክርስትና ሕይወት ውስጥ እምነት በተግባር ስለሚተረጎምበት ሁኔታ አጥልቶ የሚያሳይ ነው። መልእክቱ ለዕለታዊ ኑሮ መመሪያ የሚሆኑ ሃሳቦችን ያዘለ ሲሆን፤ የተጻፈውም “በዓለም ሁሉ ለተበተኑ ሕዝብ እግዚአብሔር” ነው። እሐራው ጥበብን በተግባር ስለምናውልበት ዘዴና ለክርስቲያናዊ ባህሪ መመሪያ የሚሆኑ ነገሮችን ግልጽ በሆኑ ዘዴዎች እንግሮች ያቀርባል። ስለ ድኽነት፤ ስለ ሁብት፤ ስለ ፈተና፤ ስለ መልካም ጠባይ፤ ስለ ቅንዓት፤ ስለ እምነትና በጎ ምግባር፤ ስለ እንደበት ጠቃሚነትና ኅድነት፤ ስለ ጥበብ እርስ በርስ ስለ መጣላት፤ ስለ

ፋዕቢትና ስለ ትህትና፤ በሌሎች ላይ ስለ መፍረድ፤ ስለ ትምክህት ወይም ስለ ትዕቢት፤ ስለ ትዕግሥትና ስለ ጸሎት ለክርስቲያኖች ስለሚገባ ለመለካከት በመዘርዘር አቅርቧል።

የመልእክቱ ጸሐፊ

የዚህ መልእክት ጸሐፊ የኢየሱስ ደቀ መዝሙር የነበረው ሐዋርያው ያዕቆብ ሳይሆን (ማቴ 4:21)፤ የኢየሱስ ወንድም የነበረው ያዕቆብ እንደሆነ እብዛኛዎቹ የመጽሐፍ ቅዱስ ሊቃውንት ይሰማማሉ (ማቴ 13:55፤ ገላ 1:19)። ይህ ያዕቆብ በመጀመሪያ በኢየሱስ የእገልግሎት ዘመን እላመነም ነበር። ኢየሱስ ግን ከትንሣኤው በኋላ እንደተገለጠለት መጽሐፍ ቅዱስ ይነግረናል (ዮሐ 7:5፤10፤ 1ቆሮ 15:7)። በበዓለ ሃምሳ ቀን በመንፈስ ቅዱስ ከተሞሉት ደቀ መዛሙርት እንዱ ነበር (ዮሐ 1:14)። በኢየሩሳሌም ቤተክርስቲያን መሪ በመሆን፤ ለኢየሩሳሌም ጉባዔ ሰብሳቢ ነበር (ዮሐ 15:13፤19)። ጳውሎስ በሦስተኛው የወንጌል ጉዞው መጨረሻ ላይ በአሕዛብ መካከል እግዚአብሔር ሰለሠራው ሥራ የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎችን ሰብሰቦ ሲነግራቸው ያዕቆብ እዚያው ነበር (ዮሐ 21:17-19)።

የታሪክ መሠረቱ

የመጀመሪያዎቹ ቤተክርስቲያን በባሕርይዋ እጥባቂ እይታዳዊ እንደ ነበረች ቀደም ሲል ተገንዝበናል። የያዕቆብን መልእክት ስናጠና ከጠቅላላ ይዘቱና የአጻጻፍ ዘዴው የምንረዳው ለጥንቱ ዘመን ተሰማሚ እንደሆነ ነው። መልእክቱ የተላከው ለአሥራ ሁለቱ ነገዶች ሲሆን (ያዕቆብ 1:1) እማኞች የሚሰበሰቡበትን ስፍራ ለመጥራት የሚጠቀመው ምክራብ በሚለው ቃል ነው (2:2)። እንደ እብርሃም (2:20-24)፤ እንደ ረእሳብ (2:25-26) እና እንደ ኤልያስ (5:17-18) ያሉት በእይታድ ክርስቲያኖች ዘንድ የታወቁ በርካት ያሉ የብሉይ ኪዳን ሰዎች ተጠቅሰዋል።

የያዕቆብ መልእክት በቤተ ክርስቲያን የመጀመርያዎቹ ዓመታት እንደተጻፈ እንደናምን የሚያደርገን ነገር እስ። ምንም እንኳን መልእክቱ ከሐግ ጋር በተያያዙ ነገሮች ላይ ቢያተኩርም ስለ እሐዛብና በኢየሩሳሌም ስለ ተነሣውም ውዝግብም ሆነ ስለ ጉባዔው ውሳኔ ምንም የተጠቀሰ ነገር የለም። በዚያን ጊዜ ጉባዔው ተካሂዶ ቢሆን ኖሮ ያዕቆብ የጉባዔው ሰብሳቢ እንደመሆኑ ስለዚህ አስፈላጊ ጉዳይ ሳይጠቅስ ዝም ብሎ የሚያልፍ አይመስልም።

የመልእክቱ ይዘትና አከፋፈል

ያዕቆብ ኢየሱስን እንደ መሲሕ እድርገው ለተቀበሉት እይታዳውያን ወገኖቹ ያለውን ሐሳብ በመግለጽ፤ ስለ መከራና ስለ ፈተና ትክክለኛ አመለካከት እንዲኖራቸው በመምከር፤ የተቀበሉትን እምነት በተግባር እንዲለማመዱት ያሳስባቸዋል። ሰግብግብነትና ራስ ወዳድነት የመንፈሳዊ

ሕይወት ጠንቅ መሆኑንና በመጥቀስ፤ በእግዚአብሔር ላይ መታመንን ያስተምራቸዋል። የያዕቆብን መልእክት ስታነብ ከዚህ በታች የተሰጠውን አከፋፈል እንደ መመሪያ አድርገህ መከተል ትችላለህ።

የያዕቆብ መልዕክት የእግዚአብሔር ሰው መለኪያዎች

I. መንፈሳዊ ሰውና ፈተናዎች	1:1-18 እንብብ
II. መንፈሳዊ ሰውና የእግዚአብሔር ቃል	1:18-27 እንብብ
III. መንፈሳዊ ሰውና ግንኙነቶች	2:1-26 እንብብ
IV. መንፈሳዊ ሰውና ንግግሩ	3:1-12 እንብብ
V. መንፈሳዊ ሰውና ጥበቡ	3:13-28 እንብብ
VI. መንፈሳዊ ሰውና ትሕትናው	4:1-17 እንብብ
VII. መንፈሳዊ ሰውና ትዕግሥቱ	5:1-12 እንብብ
VIII. መንፈሳዊ ሰውና አምነቱ	5:13-20 እንብብ

(10). ስለ ያዕቆብ መልዕክት ትክክለኛ የሆኑትን መግለጫዎች ፊደሎችን በመክበብ አመልክት

- ሀ. የብሉይ ኪዳንን አብርሃም ለትዕግሥት ምሳሌነት ይጠቀምበታል።
- ለ. የተጻፈው የጌታ ወንድም በሆነው በያዕቆብ ነው።
- ሐ. የኢየሩሳሌምን ጉባኤ ውሳኔ ይጠቅሳል።
- መ. የአምነትን በተግባር መታየት ትኩረት ይሰጣል።
- ሠ. የአሕዛብ አማኞች ከሙሴ ሕግ ጋር ያላቸውን ግንኙነት ይገልጻል።

ወደ ገላትያ ሰዎች፡ የወንጌሉ እውነተኛ ባሕር

ወደ ገላትያ ሰዎች የተጻፈው መልእክት የወንጌልን እውነተኛ ባሕርይ የሚያሳይ ሲሆን፤ ስለ ኢየሱስ አዳኝነት የሚናገረው የምሥራች ቃል በተሰበከና፤ አይሁዳውያን ያልሆኑ ሰዎችም ይህንን የምሥራች ቃል እየተቀበሉ በሄዱ መጠን፤ ክርስቲያን ለመሆን የሙሴን ሕግ መጠበቅ ያለፈልጋል ወይስ አያስፈልግም? የሚለው ጥያቄ ተነሣ። በዚህን ጊዜ ጳውሎስ ክርስቲያን ለመሆን የሙሴን ሕግ መፈጸም አያስፈልግም፤ እንዲያውም በክርስቶስ አዲስ ሕይወት ለማግኘት መሠረቱ እምነት ነው። ሰዎች በእግዚአብሔር ፊት ሊጸድቁ የሚችሉት በእምነት ብቻ ነው በማለት ያስረዳ ይመር። በታናሽቱ እስያና የሮም ግዛት በሆነችው በገላትያ በነበሩ አብያተ ክርስቲያናት ሀዘካክል፤ ሰው በእግዚአብሔር ፊት እንዲጸድቅ በኢየሱስ ማመን ብቻ ሳይሆን የሙሴንም ሕግ መፈጸም አለበት በማለት ያለተማሩ ሰዎች ነበሩ።

ወደ ገላትያ ሰዎች የተጻፈው መልእክት በቀጥታ የሚያተኩረው በኢየሩሳሌም ጉባኤ ላይ በነበረው አክራሪ ጉዳይ ላይ ነው። ለተሰነዘሩት አሳቦች መነሻውን በመግለጽ፤ ስለ ገላትያ ክርስቲያኖች ሁኔታ ጳውሎስ የሰጠውን ምላሽ ያሳያል።

ጸሐፊውና የታሪክ መሠረቱ

ጳውሎስ የገላትያን አካባቢ የነበረው በመጀመሪያው የወንጌል ጉዞው ነው። አካባቢው የጽሰድያዋን አንጻሊያ፤ ኢቆንዮንን፤ ልሰጥራንና የደርቤን ከተሞች የሚያካትት ነበር (የሐዋ 13:13-14:23)። ጳውሎስ ከበርናባስ ጋር ሆኖ በዚያ አካባቢ አብያተ ክርስቲያናትን ከመሠረተ በኋላ ወደ አንጻሊያ ተመልሷል (የሐዋ 14:21-28)።

ጳውሎስ በአንጻሊያ በነበረ ጊዜ በገላትያ የነበሩት አማኞች የሐሰት ወንጌል መቀበላቸውን ተረዳ። ይህም የሐሰት ወንጌል ሰዎች ሊደኑ የሚችሉት ክትገረቱና የሙሴን ሕግ ከጠበቁ ብቻ ነው የሚል ትምህርት ነበር። ጳውሎስ በነገሩ እዘነ (ገላ 1:8)። በዚህም ምክንያት ወደ ገላትያ ሰዎች መልእክቱን ሲጽፍ ምን ሳይነት አደገኛ ስህተት ላይ እንደወደቁ እንዲገነዘቡ ለማድረግ ያደረገው ጥረት ከሚገባው በላይ ነው።

የገላትያ ክርስቲያኖችን የሐሰት ወንጌል እንዲቀበሉ የሚያባብሉአቸው ሰዎች በሐዋ ሥራ 15:1-2 ላይ የኢየሩሳሌም ጉባኤ እንዲጠራ ካደረጉት ጋር ተመሳሳይ ሃሳብ የነበራቸው ናቸው። የገላትያ ክርስቲያኖች የኢየሩሳሌም ጉባኤ ዋና ርዕሰ በሆነው ጉዳይ ላይ ቢያተኩሩም የሰብሰባው ውሳኔ አልተጠቀሰም። በዚህም ምክንያት መልእክቱ ከኢየሩሳሌም ጉባኤ ትንሽ ቀደም ብሎ የተጻፈ ነው የሚያስመስለው። በፊትም ሆነ በኋላ፤ መቼም ይጻፍ አስፈላጊው ፍሬ ነገሩ ነው። ፍሬ ነገሩም የክርስትና ሕይወት መሠረቱ የሙሴን ሕግ መጠበቅ ሳይሆን፤ ኢየሱስ ክርስቶስን በመቀበል በእምነት ላይ መቆም ነው። ይህ እውነት ተቀባይነት ማግኘቱ በአሕዛብ መካከል ወንጌል ያለመክልከል እንዲዳረስ መሠረት ሆኗል።

የመልእክቱ ይዘትና አከፋፈል

የክርስትና ሕይወት መሠረቱ ሕግን መጠበቅ ሳይሆን፤ በክርስቶስ ማመን ብቻ ነው። ጳውሎስ ይህን የወግ አጥባቂነት ስህተት በጥብቅ በመቃወምና ተከታዮቹን በማውገዝ ስለ እውነተኛው ወንጌል ተሟገተ። ይህም ወንጌል ድነት የሚገኘው በክርስቶስ በኩል በማመን ብቻ አንደሆነ የሚያሰረዳ ነው። የገላትያ ሰዎች ይህን የሐሰት ትምህርት እንዲተዉና በክርስቶስ ባገኙት ነፃነት ጸንተው በመቆም በፍቅር እርሶ በርሶ እንዲያገለግሉ አጥብቆ ይመክራቸዋል።

ወደ ገላትያ ሰዎች የወንጌሉ እውነተኛ ባሕር

I. የወንጌል መለኮታዊ መሠረት	1:1-24 እንብብ
II. ወንጌልን ማስከበር	2:1-21 እንብብ
III. የወንጌል መሠረታዊ ማብራሪያ	3:1-4:7 እንብብ
IV. ከወንጌል ለተለዩ ሽክም	4:8-31 እንብብ
V. በተግባር ላይ ስለ ማዋል ምክር	5:1-6:10 እንብብ

(11). ትክክለኛ የሆነውን መግለጫ ፈጽሎ በመክብብ አመልክት። (ከእንደ በላይ መልስ ሊኖረው ይችላል) የገላትያ መልእክት።

- ሀ. የጳውሎስን ሐዋርያነት የሚደግፍ ሃሳብ ይዟል።
- ለ. ጳውሎስ ወንጌሉን ከመጀመሪያ ደቀ መዛሙርቱ እንዳገኘ ይናገራል።
- ሐ. በኢየሩሳሌም ጉባኤ የተሰጠውን ውሳኔ ይገልጣል።
- መ. እግዚአብሔር እብርሃምን በእምነት እንደተቀበለው ምሳሌ አድርጎ ያቀርባል።

የሙከራ ፈተና

እውነት- ሐሰት። በዚህ ክፍል በዛ ያሉ መግለጫዎች ተበጥተዋል። በክፍቱ ቦታ “እ” ወይም “ሐ” የሚሰውን ፈጽሎ በመጻፍ መግለጫው እውነት ወይም ሐሰት እንደሆነ አመልክት። ከዚያም “ሐሰት” የሆነውን “እውነት” እንዲሆን አስተካክል። የመጀመሪያው ጥያቄ መልስ ለምሳሌነት ተሠርቶላችኋል።

ሐሰት 1. የሐዋርያት ሥራ በወንጌላትና በመልእክቶች መካከል የሚያያዝ የሆነው ኢየሱስ በዚህ ምድር ላይ በነበረ ጊዜ የነበረውን እገልግሎት ስለሚገልጽ ነው። የሐዋርያት ስራ የቤተ ክርስቲያንን መመሥረት ስለሚገልጽ በወንጌላትና በመልዕክቶች መካከል የሚያያዝ ነው።

2. ሉቃስ የሐዋርያት ሥራን የጻፈው ስበክርስትና እውነተኛነት ለወዳጁ ለቴዎፍሎስ ለማስተማር እንደሆነ ተናግሯል።

3. ጳውሎስ ወደ እሕዛብ በብዛት የሔደበት ምክንያት እገልግሎቱ ከኢየሩሳሌም ውጪ እየተስፋፋ በመሄዱ ነው።

4. የያዕቆብም ሆነ የገላትያ መልእክት የኢየሩሳሌምን ጉባኤ እለማ ሰፈራቸው ሁሰቱም መልእክቶች ከጉባኤው በፊት መጻፋቸውን የሚያሰረዝ ነው።

5. ጳውሎስ ለገላትያ ሰዎች መልእክት የጻፈው ስለ ዳግም ምጽእት ትክክል ያልሆነ ትምህርት መቀበላቸውን በመስማቱ ነው።

6. አዛምድ። እብረው የሚሄዱትን በተሰጠው ስፍራ ቁጥሩን በመመላት እመልክት።

1. ጴጥሮስ	4. የሐዋ ሥራ
2. ጳውሎስ	5. ያዕቆብ
3. ሉቃስ	6. ገላትያ

ሀ. ለእሥራ ሁለቱ ነገዶች የተጻፈ መልእክት

ለ. በበዓለ ሃምሳ ዕለት የሰበከው ሰው

ሐ. የሐዋርያት ሥራን የጻፈው ሰው

መ. ከኢየሩሳሌም እለክ ሮም ወንጌል መዳረሱን የሚገልጽ መጽሐፍ

ሠ. ከጳውሎስ ጋር ወደ ሮም የተጓዘ ሰው

ረ. የወንጌልን እውነተኛ ባሕርይ የሚገልጽ መልእክት

ሰ. ለቆርኔሌዎስ ወንጌልን እንዲሰብክ የተላከው ሰው

ሸ. የገላትያን መልእክትን የጻፈው ሰው

7. ቅደም ተከተል፡- ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ የተፈጸሙ አስፈላጊ ድርጊቶች በከፍቱ ቦታ 1፡2፤3 በማሰት ተከታታይ ቁጥር በመስጠት ቅደም ተከተላቸውን አመልክት።

- ___ ሀ. ጳውሎስ ሁለተኛና ሦስተኛ የወንጌል ጉዞውን ቀጠለ።
- ___ ለ. ጳውሎስ የመጀመሪያውን የወንጌል ጉዞውን ተጓዘ።
- ___ ሐ. በበዓለ ሃምሳ ዕለት ደቀ መዛሙርቱ መንፈስ ቅዱስን ተቀበለ።
- ___ መ. በኢየሩሳሌም የነበሩ እማኞች በበደት ወደ ይሁዳና ሰማርያ ተበታተኑ።
- ___ ሠ. እስጢፋኖስ በሰማዕትነት ሞተ።
- ___ ረ. ጳውሎስ በፍርድ ቤት ሰመቆም ወደ ሮም ሄደ።
- ___ ሰ. የኢየሩሳሌም ጉባኤ የአሕዛብ ክርስቲያኖችን የሚመለከት ውሳኔ አስተላለፈ።

8. ጂኦግራፊ፡ የቦታውን ወይም የከተማውን ስም እንዲሁም ካርታው ላይ ትክክለኛውን ቦታና ከተማ የሚያመለክተውን ቁጥሩን ጭምር በከፍቱ ቦታ ላይ ሙሉ።

- ___ ሀ. ጳውሎስ በመጀመሪያ የወንጌል ጉዞው የነበኛት ደሴት ቆጵሮስ፡ 6
- ___ ለ. ጳውሎስ ወደ ሮም ሲጓዝ የነበኛት ደሴት _____
- ___ ሐ. ጳውሎስ በ2ኛ የወንጌል ጉዞው ወደ እስያ በመሄድ ፋንታ የሄደበት አካባቢ _____
- ___ መ. ጳውሎስ ወደ ሮም ከመሄዱ በፊት ሰህሰት ዓመታት የታሰረበት ከተማ _____
- ___ ሠ. ደቀ መዛሙርቱ በበዓለ ሃምሳ ዕለት በመንፈስ ቅዱስ የተጠመቁበት ከተማ _____
- ___ ረ. ጳውሎስ በሦስተኛ የወንጌል ጉዞው ላይ ሰሦት ዓመታት ያገለገለበት ከተማ _____
- ___ ሰ. ጳውሎስ የገላትያን መልእክት የላከበት አካባቢ _____
- ___ ሸ. ጳውሎስ በቂሳር ፊት የቆመበት ከተማ _____
- ___ ቀ. ጳውሎስ በቂሳርያ ከመታሰሩ በፊት ታስሮ ለፍርድ የቀረበበት ከተማ _____
- ___ በ. ጳውሎስ በ2ኛ እና በ3ኛ የወንጌል ጉዞው የነበኛት በአካይያ የምትገኝ ከተማ _____
- ___ ተ. በሊሲያ አካባቢ የምትገኝ፡ በበዓለ ሀምሳ ቀን የዚያ ቦታ ሰዎች ለበዓሉ ተገኝተዋል። _____

የጥናት ማጠናከሪያ ጥያቄ መልሶች

6. (መልስህ ከዚህ በታች ከተሰጡት ጋር ተመሳሳይ ሊሆን ይገባል)

- ___ ሀ. ጴጥሮስንና ዮሐንስን ላኩላቸው፡ የሰማርያ ሰዎችም መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ (የሐዋ 8፡14-17)
- ___ ለ. መጀመሪያ እማኞች ጴጥሮስን ነቀፉት(11፡2-3)፤ የሆነውን ሁሉ ከነገራቸው በኋላ ግን እግዚአብሔርን አመሰግኑ (11፡18)
- ___ ሐ. በርኖባስን ወደ አንጾኪያ ላኩት እርሱም በዚያ ሰእንድ ዓመት አስተማረ (11፡22፤26)
- ___ መ. የኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን መሪዎች ስብሰባ አድርገው የአሕዛብን እማኞች በተመሰከተ ደብዳቤ ጽፈው መልእክተኞች ላኩ (15፡6-35)።

1. (መልስህ ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት ጋር ተመሳሳይ ሊሆን ይገባል)

- ___ ሀ. ሐሰት፡ ሉቃስ እንደገለጠው የሐዋርያት ሥራን የጻፈበት ዓላማ ቴዎፍሎስ ስለ ተማረው ነገር እርግጠኛ እንዲሆን ለማድረግ ነበር።
- ___ ለ. እውነት
- ___ ሐ. ሐሰት፡ የሐዋርያት ሥራ አስፈላጊ የሆነበት በወንጌላትና በመልእክቶች መካከል ማያያዣ በመሆኑ ነው።

7. ሀ) እውነት	ሐ) ሐሰት	ሠ) እውነት
ለ) ሐሰት	መ) ሐሰት	

2. መልስህ ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት ጋር ተመሳሳይ ሊሆን ይገባል።

- ___ ሀ. በእማኞች ላይ ወረደ እነርሱም በልሳን ተናገሩ።
- ___ ለ. ሐዋርያትን እንደገና ሞላቸው እነርሱም ቃሉን በድፍረት ተናገሩ።
- ___ ሐ. በሳምራዊያን ላይ መጣ።
- ___ መ. ኢትዮጵያዊውን ጃንደረባ እንዲያናግረው ለፈሊጳስ ተናገረው።
- ___ ሠ. በቆርነሌምስና በቤተሰቡ ላይ ወረደ።
- ___ ረ. በርኖባሊንና ሳውልን ለተለየ ሥራ ጠራቸው።
- ___ ሰ. የአሕዛብ እማኞችን በሚመለከት ውሳኔ ሲያስተላልፉ ሐዋርያትን መራቸው።
- ___ ሸ. በወንጌል አገልግሎት ጉዞው ጳውሎስን መራው።
- ___ ቀ. በኤፌሶን በነበሩ ደቀ መዛሙርት ላይ ወረደ።
- ___ በ. ምን እንደሚገጥመው ለጳውሎስ ነገረው።
- ___ ተ. አንጻንድ ሰዎች በቤተ ክርስቲያን ላይ ጠባቂ እንዲሆኑ አደረጉ።

8. መልስህ ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት ጋር ተመሳሳይ መሆን አለበት።

- ___ ሀ. ጳውሎስ በሞት እንዲወገድ ጮኹ (22፡22)
- ___ ለ. ጳውሎስን በርከት ላሉ ጊዜያት ቢሰማውም ውሳኔ አላደረገም (24፡22-26)

- ሐ. በአጭር ጊዜ ውስጥ ክርስቲያን ሊያደርገው ይችላል እንደሆነ እውሉስን ጠየቀው (26:28)
- መ. እንዳንዶች የተናገረውን እምነት ሲቀበሉ ሌሎች ደግሞ አልተቀበሉም፤ እርስ በርሳቸውም አልተስማሙም (28:23-28)

3. እማኞች ወደ ይሁዳና ስማርያ ተበተኑ። በሄዱበት ሁሉ የወንጌልን መልእክት ሰበኩ።

9. የእንተ መልስ። እነኚህ ባህሪያቶች የሚታዩበት አገልግሎት ለማገልገል እንደምትች ተስፋ አደርጋለሁ።

4. መልስህ ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት ጋር ተመሳሳይ መሆን አለበት

ሀ. በኤፕሮስ አገልግሎት በኢየሩሳሌም ቤተ መቅደስ ሽባ ሆኖ የተወለደ ሰው ተፈወሰ፤ በእውሉስ አገልግሎት እንኳ ሆኖ የተወለደ ሰው በልዩነት ፈወሰ።

ለ. ኢፕሮስ በሐናንያና በሰጴራ ላይ ያሳበፈው ፍርድ ወዲያው ተፈጸመ፤ እውሉስ በጠንቋዩ ኢልማስ ላይ የሰጠው ፍርድ ወዲያው ሆነ።

ሐ. ኢፕሮስ በኢየሩሳሌም በተዓምር ከእስር ቤት ወጣ፤ እውሉስ ከፊልጵስቤስ እስር ቤት በተዓምር ወጣ።

10. ለ እና መ

(ምርጫ “ሀ”ን ተመልከቱ ያዕቆብ የትዕግሥት ምሳሌ አድርጎ የተጠቀመው ኢዮብን ነበር)።

5. ሀ. የሐዋርያት ሥራ ስለ ወንጌል መስፋፋትና ወንጌልን የሰበኩት ሰዎች ከኢየሩሳሌም ጀምሮ፤ ከዚያም በይሁዳ፤ በስማርያ በሰሜናዊ የሜድትራንያን እካባቢ ሰላደረጉት እንቅስቃሴ ይነግረናል።

ለ. የሰጠኸውን መልስ ተመልከት፤ ሰጥናት ጥያቄ ሁለት ከተሰጠው ምሳሌ ውስጥ ማንኛውንም ለመጠቀም ትችላለህ።

ሐ. በመጀመሪያ ደረጃ ክርስትና የእይሁድ የሃይማኖት ወገን ሳይሆን፤ ዓለም አቀፍ መሆኑን፤ በሁለተኛ ደግሞ ለሮም ፖለቲካዊ ኃይል የሚያስጋ እስመሆኑን በሐዋርያት ሥራ አሰራሪቷል።

መ. የሰጠኸው መልስ፤ በትምህርቱ ውስጥ ከተሰጡት ምሳሌዎች ማንኛውንም መጠቀም ወይም በጥያቄ 4 ላይ የሰጠኸውን መልስ መጠቀም ትችላለህ።

11. ሀ እና መ

6

የቤተክርስቲያን መስፋፋት

ትምህርት

በእምስተኛው ክፍለ ትምህርት የሐዋርያት ሥራና ከቤተክርስቲያን ዘመን ጀማሪ ጋር ግንኙነት የነበራቸውን የያዕቆብንና የገላትያ መልእክቶችን ተከታትለን እጥንተናል። በሮም ግዛት ወንጌል እንዴት እንደተዳረሰ፤ እይሁድና አሕዛብ እንዴት የቤተ ክርስቲያን አባል ሊሆኑ እንደቻሉ ለመረዳት ችለናል። እንዲሁም ድኑት የሚገኘው በእምነት እንጂ ሕግን በመጠበቅ እንዳልሆነ ለመረዳት ችለናል።

በዚህ በስድስተኛው ክፍለ ትምህርት ደግሞ ከኢየሩሳሌም ጉባኤ በኋላ እውሉስ በሁለተኛና በሦስተኛ የወንጌል ጉዞው ላይ ለእብያተ ክርስቲያናት የጻፋቸውን መልእክቶች እናያለን። ወደ መቄዶንያና ወደ አካይያ እንደ ዚሁም ወደ ሮም እየተሰፋፉ የሄዱት አዳዲስ እብያተ ክርስቲያናት ለገጠማቸው ችግሮች የሰጠውን ትምህርትና መመሪያዎች እንመለከታለን። መልዕክቶቹንም ስናጠና ከመልዕክቶቹ በስተጀርባ ያሉትን ሁኔታዎች ለመመዘን እንሞክራለን።

ሐዋርያው እውሉስ በሁለተኛውና በሦስተኛው የወንጌል ጉዞው ላይ የጻፋቸው መልእክቶች ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ናቸው።

1. ወደ ተስሎንቄ ሰዎች 1	4. ወደ ቆርንቶስ ሰዎች 2
2. ወደ ተስሎንቄ ሰዎች 2	5. ወደ ሮሜ ሰዎች
3. ወደ ቆርንቶስ ሰዎች 1	

እነዚህ እምስት መልእክቶች በሁለተኛውና በሦስተኛው የወንጌል ጉዞ ላይ የተጻፉ በመሆናቸው “የጉዞ ላይ መልእክቶች” ተብለው ይጠራሉ።

እነዚህን መልዕክቶች ስናጠና እነዚህ የጥናት ክርስቲያኖች እኛ ከሚያጋጥሙን ጋር ተመሳሳይ የሆኑ በርካታ ችግሮች ውስጥ ያለፉ እንደነበር እንገነዘባለን። እንዳንዶቹ ስለ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት ግራ መጋባት ውስጥ ነበሩ። ሌሎች ደግሞ እርስ በእርሳቸው መከፋፈል ይታይባቸው ነበር። ሌሎችም ማደግና በክርስቲና እምነት መብለል የሚጠበቅባቸውና በክርስቶስ ማመን ማለት ምን ማለት እንደሆነ በተሻለ መንገድ መገንዘብ ያስፈልጋቸው ነበር። እነዚህ ለተለያዩ ፍላጎቶቻቸው እውሉስ በጻፋቸው መልዕክቶች እማካኝነት እግዚአብሔር ምሪትንና ምክርን ሰጥቷቸው ነበር።

የክፍለ ትምህርቱ አከፋፈል

1ኛ እና 2ኛ ተሰሎንቄ፡ ወደ መቄዶንያ የተጻፉ መልእክቶች
 1ኛ እና 2ኛ ቆሮንቶስ፡ ወደ አካይያ የተጻፉ መልእክቶች
 ወደ ሮሜ ሰዎች፡ ለሮም ክርስቲያኖች የተጻፈ መልእክት

የትምህርቱ ዓላማዎች

ይህን ትምህርት ስትጨርስ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ማድረግ መቻል አለብህ፡

- በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍና በተሰሎንቄ፣ በቆሮንቶስና በሮሜ መልእክቶች ማካከል ያለውን ግንኙነት መግለጽ።
- ጳውሎስ በሁለተኛና በሦስተኛ የወንጌል ጉዞው ላይ የጻፋቸውን መልእክቶች የእያንዳንዱን ይዘትና ትኩረት ለይቶ ማወቅና መገለጽ
- እነዚህ መልእክቶች ስለ ኢየሱስ የሚሰጡትን ትምህርት በማጥናት ክርስቶስንና የእርሱን ሥራ በጥልቀት መረዳትና ለሌሎች ማስረዳት።

የክፍለ ትምህርቱ መመሪያዎች

1. የክፍለ ትምህርቱን ዝርዝር በሚገባ ካጠናህ በኋላ ለእያንዳንዱ ጥያቄ ተገቢውን መልስ በመስጠት መልመጃዎቹን አጠናቅ። መልሶችህን በመጽሐፉ ላይ ከተሰጡት መልሶች ጋር በማስተያየት በትክክል ያልመለስካቸውን አስተካክል።
2. ጳውሎስ ወደ ተሰሎንቄ፣ ወደ ቆሮንቶስና ወደ ሮሜ ሰዎች የጻፈውን መልእክት በቅደም ተከትል አንብብ። መልእክቶቹ የተጻፉላቸውን ከተሞችና ሌሎችም የተጠቀሱ ስፍራዎችን ለይቶ ለማወቅ እስፈላጊውን ጥረት አድርግ።
3. ክፍለ ትምህርቱን በሚገባ ተከታትለህ ከጨረስህ በኋላ ለሙከራ ፈተና የቀረቡትን ጥያቄዎች መልስ።

የትምህርቱ ዝርዝር

1ኛ እና 2ኛ ተሰሎንቄ፡
 ወደ መቄዶንያ የተጻፉ መልእክቶች

ተሰሎንቄ መቄዶንያ የተባሰው የሮም ግዛት ዋና ከተማ ነበረች። ጳውሎስ በተሰሎንቄ ቤተክርስቲያን ያቋቋመው ፈሊጽስዩስን ትቶ ከሄደ በኋላ ነበር። ከአይሁዳውያን ዘንድ በተነሣበት ተቃውሞ ምክንያት ጳውሎስ ተሰሎንቄን ሰቆ ወደ ቤርያ ለመሄድ ተገደደ። ዘግየት ብሎ ወደ ቆሮንቶስ እንደደረሰ የቅርብ ረዳቱ የነበረው ጢሞቴዎስ በተሰሎንቄ ስላለው ሁኔታና ስለ ክርስቶስ ዳግም ምጽእት ስለተነሡት ጥያቄዎች በዝርዝር አስረዳው። ስለተነሡት ጥያቄዎች መልስ ለመስጠት የመጀመሪያውን መልእክት ጻፈ።

ስለ ክርስቶስ ዳግም ምጽእት የተነሣው ጥያቄ ሁከት እየፈጠረ በመሄዱ በተሰሎንቄ ቤተክርስቲያን የነበረው ችግር እየተባባሰ መሄዱን ጳውሎስ ሰማ። በዚህም ምክንያት ጳውሎስ ሰችግሩ መፍትሔ ለጥያቄዎቹም መልስ በመስጠት ሁለተኛውን መልእክት ወደ ተሰሎንቄ ሰዎች ላከ።

ዓላማ 1 የ1ኛ እና የ2ኛ ተሰሎንቄን ታሪካዊ መነሻና ይዘት ለይቶ ለማወቅ

መቄዶንያ የፈሊጽስዩስና የተሰሎንቄ ከተሞች የሚገኙበት አገር ናት። ተሰሎንቄ የባሕር ወደብና የንግድ ማዕከል በመሆኗ የሥራ እንቅስቃሴ የሚታደባት ከተማ ነበረች። በጳውሎስ የሕይወት ዘመን የተሰሎንቄ ነዋሪዎች ወደ ሁለት መቶ ሺህ ይጠጉ እንደነበር ይገመታል።

ታሪካዊ መነሻ

ከኢየሩሳሌም ጉባኤ በኋላ ጳውሎስ ሲላበን ይዞ ሁለተኛውን የወንጌል ጉዞ ጀመረ (የሐዋ 15:36-40)። ጢሞቴዎስ ከልስጥራ ከእነርሱ ጋር በመሆን (የሐዋ 16:1-3)፣ ሱቃስ ደግሞ ከጢሮኦዳ ወደ ፈሊጽስዩስ ከእነርሱ ጋር አብሮ ከተጓዘ በኋላ በፈሊጽስዩስ ቀረ (የሐዋ 16:10-40)። ጳውሎስ ከፈሊጽስዩስ ቀጥሎ ያገሰገሰበት ከተማ ተሰሎንቄ ነበረች። በተሰሎንቄም አይሁድና የታወቁ ሴቶች እንዲሁም ቁጥራቸው በርከት ያሉ አሕዛቦች ጌታን በመቀበል የክርስትና ሃይማኖት ተከታይ ሆኑ። ጳውሎስ በደረሰበት ችግር ምክንያት ተሰሎንቄን በሌሊት ለቆ ወደ ቤርያ ከዚያም ወደ አቴና ሄደ (የሐዋ 17:10-15)። ጢሞቴዎስ በቤርያ ጥቂት ከቆየ በኋላ ከጳውሎስ ጋር እንደገና በአቴና ተገናኘ። ከአቴና ጳውሎስ ጢሞቴዎስን ወደ ተሰሎንቄ ላከው (1ኛ ተሰ 3:1-5)። ከአቴና በኋላ ጳውሎስ ወደ ቆሮንቶስ ተገዞ በዚያ አንድ ዓመት ተኩል ያህል ሲያገሰግል ቆየ (የሐዋ 18:11)።

ጳውሎስ በቆሮንቶስ ሳለ ጢሞቴዎስ ከተሰሎንቄ በመምጣት በቤተ ክርስቲያን ስላሰው ሁኔታና ስለ ተነሡት ጥያቄዎች በዝርዝር አስረዳው

(1ተስ 3:6)። ጳውሎስ ስለ ተሰሎንቄ ቤተክርስቲያን ሁኔታ እንደሰማ የመጀመሪያውን መልእክት ፃፈ። በኋላም ስለ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት የተነሣው ጥያቄ ሁከት እየፈጠረ መሄዱን በመረዳቱ ሁለተኛውን መልእክት ጽፎ ላከ (2ተስ 2:21 3:11)።

የመልእክቱ ይዘትና አከፋፈል

በ1ኛ እና በ2ኛ ተሰሎንቄ ላይ የሰፈረው ቁምነገር ጳውሎስ ስለ ተሰሎንቄ ቤተክርስቲያን በደረሰው ዘገባና በሰማው ዜና ላይ ተመሥርቶ የሰጠው የማበረታቻና ለተፈጠረው ችግር የሰጠው የመፍትሔ መልእክት ነበር። በሁለቱ ተከታታይ መልእክቶች ውስጥ የሰፈሩት ጉልህ ሃሳቦች የሚያተኩሩት ስደትና ዳግም ምጽአት ላይ ነው። ይህም የሆነበት ምክንያት የተሰሎንቄ ክርስቲያኖች በስደት ላይ ስለነበሩና ስለ ዳግም ምጽአት ለነበራቸው ጥያቄ ትክክለኛ የሆነ እስተሳስብ እንዲኖራቸው ሰማድረግ ነበር።

በመጀመሪያው መልእክቱ ጳውሎስ ከተሰሎንቄ ሰዎች ጋር ስላሰው ግንኙነት በሰፊው ሲገልጽ፣ በሁለተኛው መልእክቱ ላይ ደግሞ ስለዚህ የሚጠቅሰው በጥቂቱ ነው። በመጀመሪያው መልእክቱ በክርስቶስ የሞቱት ምን እንደሚሆኑ ሲገልጽ፣ በሁለተኛው መልእክቱ ላይ ደግሞ ከጌታ ቀን በፊት ስለሚመጣው “የጥፋት ልጅ” ይናገራል። የመጀመሪያ መልእክቱ ስለ ሥራ ፈቶች ጠቅላላ ምክርና ማስጠንቀቂያ የያዘ ሲሆን፣ ሁለተኛው መልእክቱ ደግሞ ምክርና ማስጠንቀቂያ ብቻ ሳይሆን፣ ሥራ ፈቶችን የሚያወግዝ ነው። ሁለቱም መልእክቶች ለነዚህ ስለ ጌታ መምጣት ትክክለኛ ያልሆነ እስተሳስብ ለነበራቸውና ከጣዖት እምልኮ ወደ እግዚአብሔር በቅርቡ ለተመለሱ ሰዎች በተለይ እስራላጊ የሆነው ትምህርት ምን እንደሆነ የሚያሳዩና የሚያመለክቱ ናቸው (1ተስ 1:9)። ጳውሎስ ስለ መጨረሻው ዘመን ድርጊቶች የተወያየባቸው መልእክቶች ናቸው። ከዚህ በታች የተዘረዘረውን የአክፋፊል መንገድ በመጠቀም የመጀመሪያውን የተሰሎንቄን መልእክት አንብብ።

1ኛ ተሰሎንቄ፡ የክርስቶስ መምጣት ተስፋ

I. ሰላምታና ምሥጋና	1:1-10 አንብብ
II. የጳውሎስ አገልግሎት ክለሳ	2:1-18 አንብብ
III. የተሰሎንቄን ሰዎች ለመነብኘት የጳውሎስ ምኞት	2:17-3:5 አንብብ
IV. የጢሞቴዎስ ዘገባ	3:6-13 አንብብ
V. ስለ ክርስቲያኖቹ አደኗር መመሪያ	4:1-12 አንብብ
VI. ስለ ጌታ መምጣት የተገለጡ እውነቶች	4:13-5:11 አንብብ
VII. የመደምደሚያ ምክር	5:12-28 አንብብ

(1). ከፊት ለፊት ያሰውን ፊደል በመክበብ የ1ኛ ተሰሎንቄን ትክክለኛ መግለጫ አመልክት። ከአንድ የበሰጡ ትክክለኛ መልሶች ሲኖረው ይችላል።

- ሀ. ጳውሎስ በአቴና በነበረ ጊዜ ተጸፈ።
- ለ. በክርስቶስ የሞቱት ምን እንደሚሆኑ ይናገራል።
- ሐ. አንዳንድ የተሰሎንቄ ሰዎች የሥራ ፊት ኑሮ እንደሚኖሩ ያሳያል።
- መ. ጌታ ከመመስሉ በፊት ስለሚገለጠው “የጥፋት ልጅ” ይገልጻል።

2ኛ ተሰሎንቄ፡ በክርስቶስ መምጣት የሚገኝ ድል

I. ምስጋና እና ጸሎት	
II. በጌታ ቀን መቃረቢያ ላይ የሚፈጸመው ድርጊቶች	1:1-12 አንብብ
III. በጌታ እንዲጸኑ የተሰጠ ምክር	2:1-12 አንብብ
IV. ልመናና ትእዛዝ	2:13-17 አንብብ
V. የመጨረሻ ሰላምታ	3:1-15 አንብብ
	3:16-18 አንብብ

(2). 2ኛ የተሰሎንቄ መልእክት፡-

- ሀ. ጌታ ኢየሱስ “የአመጽን ሰው” እንደሚያጠፋ ይናገራል።
- ለ. የተጻፈው ምናልባት በጳውሎስ ሦስተኛ የወንጌል ጉዞው ላይ ይሆናል
- ሐ. ጢሞቴዎስ ስለ ተሰሎንቄ ክርስቲያኖች ለጳውሎስ ያመጣለትን ዝርዝርና ጠለት ያለ ሪፖርት ይዟል።
- መ. የተሰሎንቄ ሰዎች የዕለት እንጀራቸውን ለማግኘት እንዲሰሩ ራሱን እንደ ምሳሌ እንዲከተሉ ያቀርባላቸዋል።

1ኛ እና 2ኛ ቆሮንቶስ፡ ወደ አካይያ የተጻፉ መልዕክቶች

የቆሮንቶስና የኦቲዮ ከተሞች የሚገኙት በአካይያ ስለነበር እነዚህ ሁለት ተከታታይ መልእክቶች ወደ አካይያ የተላኩ መልእክቶች ነበሩ። ቆሮንቶስ በ146 ዓ.ዓ ተደምሶ በ44 ዓ.ዓ እንደገና በሮማውያን የተቆረቆረ ከተማ ነበረች። ቆሮንቶስ የአካይያ ዋና ከተማ ስትሆን፣ በአዲስ ኪዳን ዘመን እጅግ የበለጠነችና ህብት የሞላት ከተማ ነበረች። ነዋሪዎቿ ጣዖት እምላኪዎች ስለነበሩ ከተማይቱ በጣዖትና በርኩስት የተሞላች ነበረች።

የ1ኛ ቆሮንቶስ ታሪካዊ መነሻና ይዘት

ጳውሎስ በሁለተኛው የወንጌል ጉዞው ወቅት በቆሮንቶስ ከአንድ ዓመት ከመንፈቅ በላይ ሲያገባል በቆየበት ጊዜ ነበር የቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን የተመሠረተችው (የሐዋ 18:1-18)። ከዚህ በኋላ ወደ አንጻኪያ ተመለሰ። ከዚያም ሦስተኛውን የወንጌል ጉዞውን ጀመረ (የሐዋ 18:23)።

በዚህ በሦስተኛ የወንጌል ዝቅተኛው ላይ ወደ ኤፌሶን በማምራት በዚያ ስሁሉት ዓመታት ያህል እያገለገለ ኖረ (የሐዋ 19:8-10)። በኤፌሶን ሳለም ስለ ቆሮንቶስ ክርስቲያኖች ከመስማቱም በላይ (1ቆሮ 1: 11፤ 5:11 11:18)፤ በርኩት ያሉ ጥያቄዎችን ያዘለ ደብዳቤም ደረሰው (1ቆሮ 7:1፤25፤ 8:1፤ 12:1፤ 16:1፤12)። ቀደም ስለ ሰደረሰው ቀደም ብሎ ምላሽ ሰጥቶ ሊሆን ይችላል (1ቆሮ 5:9)። የቆሮንቶስ ሰዎች ስለ ክርስትና ሕይወትና ስለ ክርስቲያን ባሕርያት ጠንከር ያለ ትምህርት እንደሚያስፈልጋቸው የደረሰው ዘገባና ደብዳቤ ያመለክታል። እውሉስም ለጥያቄዎቻቸው መልስ፤ ለችግሮቻቸውም መፍትሔ የሚሆኑ መመሪያዎችን ለመስጠት የመጀመሪያውን መልእክት በመጻፍ ወደ እነርሱ ላከ።

የ1ኛ ቆሮንቶስ ይዘት በሁለት መሠረታዊ ክፍሎች ሊከፈል ይችላል። በመጀመሪያው ክፍል ከምዕራፍ 1-6 እውሉስ 'በቀሎኤ ቤተሰቦች' (1ቆሮ 1:11) አማካኝነት ለተረዳው ችግሮቻቸው የለጠው መልስ ሲሆን፤ በደብዳቤ ለጠየቁት ጥያቄዎች የሰጣቸው መልሶች ደግሞ ከ7-16 ያሉትን ምዕራፎች የሚያጠቃልሉ ናቸው።

(3). እያንዳንዱን ዐረፍተ ነገር በማስታወሻ ደብተርህ ላይ መልስ።

- ሀ. እውሉስ የ1ኛ ቆሮንቶስን የጻፈው የት ሆኖ ነው?
- ለ. እውሉስ የቆሮንቶስ ክርስቲያኖች ለገጠማቸው ችግር መልስ ሲሰጥ በክርስቲያን ሕይወት ውስጥ ክርስቶስ ሊኖረው የሚገባውን ስፍራ የገለጠው እንዴት ነው?
- ሐ. በ1ኛ ቆሮ1-6 ላይ እውሉስ የሚናገረው ስለምድን ነው?
- መ. በምዕ 7-16 ላይ እውሉስ መልስ የሚሰጠው ለየትኞቹ ጥያቄ ነው?

1ኛ ቆሮንቶስ፡ የክርስቲያን ባህሪያት መመሪያዎች

I. መግቢያ	1:1-9 አንብብ
II. የመከፋፈል መፍትሔ	1:10-4:21 አንብብ
III. ሥነ ሥርዓት የማበያዝ አስፈላጊነት	5:1-6:20 አንብብ
IV. ስለ ጋብቻ የተለጠ ምክር	7:1-40 አንብብ
V. ነፃነትን በአግባቡ መጠቀም	8:1-10:33 አንብብ
VI. የሕብረት አምልኮ ሥርዓት	11:1-14:40 አንብብ
VII. ወንጌልና የወንጌል ኃይል	15:1-58 አንብብ
VIII. የመጨረሻ ምክርና በላምታ	18:1-24 አንብብ

(4). እውሉስ የቆሮንቶስ ክርስቲያኖች የነበራቸውን ችግር ለመፍታት እንዳንድ መንፈሳዊ መመሪያዎች ተግባራዊ እንዲሆኑ ማድረጉን ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች የጻፈው የመጀመሪያው መልእክት ያመለክታል። በክፍቱ ቦታ ቁጥሩን በመጻፍ ችግሩንና የለጠውን ተግባራዊ መመሪያ አዛምድ። ተግባራዊ መመሪያ ያለበት ዐረፍተ ነገር ምዕራፍ ተሰጥቷል።

- 1. መከፋፈል በቤተክርስቲያን
- 2. በጌታ ራት የማይገባ ባሕርይ
- 3. በአማኞች መካከል መግት
- 4. ዝሙት

- ሀ. ቤተክርስቲያን የእግዚአብሔር ሕንፃ ነው። (3)
- ለ. ቅዱሳን አንድ ቀን በመላእክትና በዓለም ይፈርዳሉ። (6)
- ሐ. አማኞች የክርስቶስ አካል ናቸው። (6)
- መ. የጌታ ራት የእርሱን ሞት የሚያውጅ ነው። (11)
- ሠ. የክርስቶስ አካል ብዙ ክፍሎች ቢኖሩትም አንድ ነው። (12)

የ2ኛ ቆሮንቶስ ታሪካዊ መነሻና ይዘት

እውሉስ በኤፌሶን ሳለ በመጀመሪያ መልእክቱ ላይ ስለጠቀሳቸው ችግሮች በግል ለመነጋገር የቆሮንቶስ ክርስቲያኖችን ሳይገባቸው አይቀርም። በ2ቆሮ 2:1፤12፤14፤21 እና 13:1-2 ላይ የተጻፈው ስለዚህ ጉብኝት የሚናገር ይመስላል። ቤተ ክርስቲያን የክርስቶስ ወገን ነን በማለት በመንፈሳዊነታቸው በሚመኩ ባንዳንድ ተቀናቃኝ ወገኖች አሁንም ትናጋ ነበር። እነርሱም "የክርስቶስ ነን" "የክርስቶስ ሐዋርያት" ነን እያሉ በጣም በጠንካራ ሁኔታ እውሉስን ይቃወሙ ነበር (2ቆሮ 10:7፤ 11:13)። ምናልባት በ2ኛ ቆሮንቶስ 2:3-4 9 እና 7:8-12 የፃፍሁላችሁ ደብዳቤ ብሎ እውሉስ የተናገረው፤ ከሁለተኛው ጉብኝት በኋላ ከፃፈው ደብዳቤ ጋር አንድ አይነት ሳይሆን አይቀርም።

እውሉስ ኤፌሶንን ትቶ ከሄደ በኋላ ስለ ቆሮንቶስ ክርስቲያኖች ሁኔታ ሌላ ዘገባ እንዲያመጣለት ቲቶን ወደ ቆሮንቶስ አስቀድሞ በመላክ እርሱ ወደ ጢሮክሳ አመራ። ሆኖም በጢሮክሳ ከቲቶ ጋር ሳይገናኝ በመቅረቱ ስለ ቆሮንቶስ ሰዎች በጥልቀት እያስበ ወደ መቄዶንያ ተጓዘ። በዚያ እያለ ቲቶ ሪፖርቱን ይዞ ደረሰ። አንዳንዶቹ አሁንም የእርሱ ተቃዋሚዎች ቢሆኑም፤ የቆሮንቶስ ክርስቲያኖች በሕይወታቸው ለውጥ ማሳየታቸውን አበስረው (2ቆሮ 7:6-16)። እውሉስ ከቲቶ በስማው ላይ ተመርኩዞ ሁለተኛውን መልእክት ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች ጻፈ።

በመልእክቱ

- ስለ ራሱ ሁኔታ ገለጸላቸው (1:3-2:4)
- ከእርሱ ጋር እንዲታረቁ ጠየቀ (6:11-13)
- ስለ ሰማው አስደሳች ዘገባ ደስታውን ገለጠ (7:6-7)
- ስለ ሐዋርያነቱ መከላከያ መልስ ሰጠ (10:1-13:10)
- ለክርስቲያኖች ስለ ተደረገው መዋጮ ጠቀሰ (8:1-9:15)
- ከእውሉስ መልዕክቶች ሁለተኛ ቆሮንቶስ የግል ጉዳይ ላይ ያተኮረ ደብዳቤ ነው። ይህ የሆነበት ምክንያት ከአንዳንድ ሰዎች ተንኮልን ያዘለ ተቃውሞ በመስማቱ፤ እውሉስ ስለ እሱም ሆነ ስለ እገልግሎቱ መከላከያ ማቅረብ አስፈላጊ ሆኖ ስለተገኘ ነው።

አለበሰዚያ እርሱን ብቻ ሳይሆን ወንጌሉን የሚያስነቅፍ ነገር ሊከሰት ይችላል።

በጳውሎስ ላይ የቀረበው ተቃውሞ ምን እንደሆነ በትክክል ባይታወቅም፤ ከመልእክቱ እንደምንረዳው ሐዋርያነቱንና አገልግሎቱን በመከላከል መልስ ሲሰጥ የተጠቀመባቸው ቃላት የሚከተሉት ናቸው።

- እንደ ብዙዎቹ (2ቆሮ 2:17)
- እንደ ሌሎቹ (3:1፣ 10:2)
- በአንዳንዶች (10:10)
- ከአንዳንዶች (10:11)
- እንደእነዚህ ያሉ ሰዎች (10:13) በማሰት እርሱን የሚቃወሙ ሰዎችን ያመለክታል።

(5). በ2ኛ ቆሮንቶስ ጳውሎስ ለደረሰበት እንዳንድ ክሶች የሰጣቸው መልስ ችተዘርዘረዋል። የተጠቀሱትን ምንባቦች በማንበብ ከታች የተፃፈውን በሰጳውሎስ የተባሉትን ክሶች ካጥቅሶቹ ጋር ለማገናኘት ቁጥሩን በክፍቱ በታ በመጻፍ አዛምድ።

1. 3:1-6; 11:5; 12:11-12 2. 10:12-18 3. 11:7-15

ሀ. “ጳውሎስ ትዕቢተኛና ጉረኛ ነው።”

ለ. “ጳውሎስ ሲሥልጣን ብቁ መሆኑን የሚገልጽ የድጋፍ ደብዳቤ የሰውም።”

ሐ. “እርሱ እውነተኛ ሐዋርያ ቢሆን ኖሮ ቤተክርስቲያን ትረዳው ነበር።”

መ. “ጳውሎስ ሐዋርያነቱ ዝቅተኛ ነው።”

ከዚህ ቀጥሎ ያለውን አከፋፈል በመከተል መልእክቱን ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ አንብብ።

2ኛ የቆሮንቶስ፡ የእውነተኛ አገልግሎት መከላከያ

I. ሰላምታ	1:1-2 አንብብ
II. ጳውሎስ ለአገልግሎቱ የተነሳሳበት መንፈስ	1:3-2:13 አንብብ
III. የጳውሎስ የአገልግሎት ባሕርይ	2:14-7:16 አንብብ
IV. ለተቸገሩ ምእመናን የተደረገ መዋጮ	8:1-9:15 አንብብ
V. የጳውሎስ ሐዋርያነት እውነተኛነት	10:1-13:10 አንብብ
VI. መደምደሚያ	13:11-14 አንብብ

(6). እውነተኛ የሆነውን መግለጫ ፈደሉን በመከበብ እመልክት። ሐስት የሆነውንም በማስተካከል በማበቃቸው ደብተርህ ላይ ጻፍ።

ሀ. ሐዋርያው ጳውሎስ ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች ሁለተኛ መልእክቱን የጻፈው ስለ እነርሱ ሁኔታ የሚያበረታታ ዘገባ ከቲቶ ከሰማ በኋላ ነው።

ለ. የሁለተኛ ቆሮንቶስ ዋና ርዕስ የክርስቶስ ዳግም ምጽኢት ነው።

ሐ. ጳውሎስ አገልግሎቱን በመከላከል ምላሽ መስጠት አስፈላጊ ሆኖ ያገኘው ሐሰተኛ ወንድሞች እውነት ያልሆነ ነገር ስለ እውነታው ነው።

ወደ ቆሮንቶስ ከተጻፉት ከሀሰቱም መልእክቶች የምንቀስመው ትምህርት ጳውሎስ ከርስቲያኖዊ ባሕርዩንና አገልግሎቱን የሚቃወሙ ሰዎች በየጊዜው ሲነሱበት፤ እነዚህን ያልበሰሉና እዋኪ ሰዎች እንዴት እንደሚንከባከብ ነው። በጠላትነት ቢነሱበትም እንኳ ይወዳቸውና ስለ እነርሱ ይገደው እንደነበር ስለሚያስረዳን እኛም በአገልግሎታችን በእንደዚህ ዓይነት ሁኔታ ውስጥ በምናልፍበት ጊዜ ማድረግ የሚገባንን ስለሚገልጽን ልንከተሰው የሚገባ ጥሩ ምሳሌ ነው (2ቆሮ 12:14-15)።

ሁለቱም የቆሮንቶስ መልእክቶች የሚያመለክቱን የቀድሞ ክርስቲያኖች ብዙ ችግሮች እንደነበራቸው ነው። እነዚህ ችግሮች የእብያተ ክርስቲያናትን እድገትና መስፋፋት ሲገቱ እልቻሉም። የቤተ ክርስቲያን መቆምና መጽናት የሚያሳየው ቤተክርስቲያን ስብአዊ ድርጅት ሳትሆን፤ በመንፈስ ቅዱስ ተመርታና ተጠብቃ የቆመች የክርስቶስ እካል መሆኗን ነው።

ወደ ሮሜ ሰዎች፡

ለሮም ክርስቲያኖች የተጻፈ መልዕክት

ዓላማ 3 ወደ ሮሜ ሰዎች የተጻፈውን መልእክት ታሪካዊ መነሻና የያዘውን መንፈሳዊ ትምህርት ለመገንዘብ

ሐዋርያው ጳውሎስ ወደ ሮሜ ሰዎች በላከው መልእክት ሰላምታውን ካስተላለፈና እንደሚጻልይላቸውም ተስፋ ከሰጣቸው በኋላ፤ እግዚአብሔር ሰዎችን የሚያጸድቀው ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ በእምነት መሆኑን የሚገልጸውን የመልእክቱን ማፅከላዊ ሃሳብ ነላ አድርጎ በማስቀመጥ ስለ ድነት ጥልቅ የሆነ ገሰጸ ያቀርባል (1:17)።

የመልእክቱ ታሪካዊ መነሻ

ጳውሎስ ስለ ቆሮንቶስ ክርስቲያኖች ቲቶ ያመጣሉትን መልካም መግለጫ ከሰማ በኋላ ሁለተኛ መልእክቱን ጽፎላቸው ሦስተኛ የወንጌል ጉዞውን እንደቀጠለ ቀደም ሲል ተመልክተናል። ጳውሎስ ወደ ሮም ሰመሄድ እቅድ ስለነበረው ቆሮንቶስን እንደገና በመጎብኘት ላይ እንዳለ መልእክቱን ወደ ሮሜ ሰዎች የጻፈ ይመስላል (የሐዋ. 19:21)።

ወደ ሮሜ ሰዎች የተጻፈው መልእክት የተላከው ፌቭን በተባለች አገልጋይ እጅ ሲሆን፤ እርሷም በቆሮንቶስ እቅራቢያ ባለች በክንክራሕስ ከተማ በምትገኝ ቤተክርስቲያን ዲያቆን ነበረች (ሮሜ 16:1-2)። ጳውሎስ መልእክቱን በጸረቦት ወቅት በሮም የተቋቋመችው ቤተ ክርስቲያን ቆየች

ያለችና በዝናዋም የታወቀች ነበረች (ሮሜ 1:8)። ምናልባትም ቤተክርስቲያኗ የተቆረቆረችው እዚያ በሰፊና ክርስቲያኖች ላይሆን አይቀርም። ጳውሎስ ብዙዎቹን አማኞች በሰማቸው ከማወቁም በላይ አንዳንዶቹም ዘመዶቹ ነበሩ (ሮሜ 16:3-15)።

ከሮሜ መልእክት ይዘት እንደምንረዳው፣ ጳውሎስ መልእክቱን የጻፈበት በርከት ያሉ ምክንያቶች ነበረው። የሮም ክርስቲያኖች የወንጌል ተልእኮውን ወደ ስፔን እንዲያደርስ እንዲረዱት ተሰፋ አድርጎ ነበር (ሮሜ 15:23-24)። በተጨማሪም የሮም ክርስቲያኖች የወንጌልን ትክክለኛና ሙሉ ትርጉም እንዲገነዘቡለትና በሐሰተኛ አስተማሪዎችም እንዳይታለሉ ይፈልግ ነበር (16:17-19)። በዚህም ምክንያት በእካል ተገኝቶ ሊያስተምራቸው ባለመቻሉ የወንጌልን መልእክት ሙሉ በሙሉ ጽፎ ለማቅረብ ተገደደ።

(7). ትክክለኛ የሆነውን ፈደል በማከበብ አመልክት። ጳውሎስ ወደ ሮሜ ሰዎች መልእክቱን በጽፈበት ወቅት፡-

- ሀ. በኢየሩሳሌም ይኖር ነበር።
- ለ. ወደፊት ሊጎበኝቸው ያስብ ነበር ።
- ሐ. በሁለተኛ የወንጌል ጉዞው ላይ ነበር።
- መ. ምናልባት የቆሮንቶስ ሰዎችን ለሦስተኛ ጊዜ በመጎብኘት ላይ ነበር።

የመልእክቱ ይዘትና አከፋፈል

ወደ ሮሜ ሰዎች የተጻፈው መልእክት ሐዋርያው ጳውሎስ ስለ ወንጌል ከልብ ያስተማረውን መልእክት የሚያቀርብ እንጂ እንደ ሌሎች መልእክቶች የእምነት መዛባትን ወይም መስመር መልቀቅን ለማረም የተዘጋጀ አይደለም። የሮሜ መልእክት የሰው ሁሉ ችግር ስለሆነው ስለ ኃጢአትና መፍትሔ እንዲሆን በክርስቶስ በኩል ስለ ተገሰፀው ለሰ እግዚአብሔር ጽድቅ በጥልቀት የሚናገር መጽሐፍ ነው። የመልእክቱ አቀራረብ እሳማኝ በሆነ መንገድ በምክንያትና በማስረጃ የተደገፈ ከመሆኑም በላይ ስለ ድነት የተሰጡት ሁለት ቁም ነገሮች መጽደቅና (3:21-5:21) እና መቀደስ (8:1-8:39) ናቸው። ማፅከላዊ መልእክቱ የሚገኘው 1:16 ላይ ሲሆን ቃሉም እንደዚህ የሚል ነው፡

በወንጌል አላፍርምና፤ እስቀድሞ ለአይሁዳዊ ደግሞም ለግሪክ ሰው፤ ለሚያምኑ ሁሉ የእግዚአብሔር ኃይል ለማዳን ነውና።

ጳውሎስ በመልእክቱ ስለ እግዚአብሔር ጽድቅ ደረጃ በደረጃ እውነቱን እያብራራና እየገለጸ የሄደው ይህን ማፅከላዊ ሃሳብ በመከተል ነበር።

ከዚህ በታች ያለውን አከፋፈል እንደ መመሪያ በመከተል የሮሜን መልእክት አንብብ።

ሮሜ፡ የእግዚአብሔር ጽድቅ መገለጥ

I. የእግዚአብሔር ጽድቅ አለፈሳጊነት	1:1-3:20 አንብብ
II. የእግዚአብሔር ጽድቅ መዘጋጀት	3:21-5:21 አንብብ
III. የእግዚአብሔር ጽድቅ ውጤት	6:1-8:39 አንብብ
IV. የእግዚአብሔር ጽድቅ አሸናፊነት	9:1-11:36 አንብብ
V. የእግዚአብሔር ጽድቅ ተግባራዊነት	12:1-18:27 አንብብ

8. በሮሜ መልእክት የተጻፉትን አንዳንድ ጠቃሚ እውነቶችን ለማስታወስ የሚከተለው መልመጃ ይረዳሃል። የመጀመርያዎቹን 14 ምዕራፎች ለአያንዳንዱ ምዕራፍ አንድ ዋና ፍሬ ሃሳብ በማቅረብ መዘርዘር ይቻላል። በዚህ መልመጃ ላይ የምዕራፍን ፍሬ ሃሳብ አንብቦ በባዶ በታው ላይ ትክክለኛውን ምዕራፍና ቁጥር ዓፍ። የመጀመሪያው ጥያቄ ለምሳሌነት ተሰርቶልሃል።

ምዕ. የምዕራፉ ፍሬ ሃሳብ

- ምዕ. 11 ሀ. አሕዛብ ከዳኑ በኋላ እስራኤል ወደ ዳርው ሁኔታ ትታደሳለች።
- ___ ለ. ሌሎች እንዲሰናከሉ ከሚያደርጉ ነገሮች መቆጠብ አለብን።
 - ___ ሐ. አሕዛብ ስለ ኃጢአት ምክንያት በደለኞች ናቸው።
 - ___ መ. አብርሃም በእምነት ጸደቀ፤ እኛም የምንጸድቀው እንደዚሁ ነው።
 - ___ ሠ. ለባለሥልጣኖች መታዘዝ ይገባናል።
 - ___ ረ. ሰውነታችንን ሕያው መሥዋዕት አድርገን ለእግዚአብሔር ማቅረብ ይገባናል።
 - ___ ሰ. ሰዎች ሁሉ በኃጢአት ምክንያት የተኮነኑ ናቸው።
 - ___ ሸ. እስራኤል ባለመታዘዝ ምክንያት እግዚአብሔርን እልቀቀበትም።
 - ___ ቀ. የአዳም ኃጢአት ሞትን አመጣ፤ የክርስቶስ የጽድቅ ሥራ ደግሞ ሕይወትን አመጣ።
 - ___ በ. እኛ ከፍርድ ነፃ የወጣን፤ ከክርስቶስ ጋር አብረን ወራሾች ነን።
 - ___ ተ. ለኃጢአት የሞት ነፃ፤ ለእግዚአብሔር ግን ሕያው ነን።
 - ___ ች. እግዚአብሔር ለእስራኤል ምሕረት ለማድረግ መረጠ።
 - ___ ጎ. አይሁዶች በኃጢአት ምክንያት በደለኞች ናቸው።
 - ___ ጎ. እግዚአብሔርን በመንፈስ ለማገልገል ክሕግ ነፃ ወጥተናል።

ወደ ሮሜ ሰዎች የጳውሎስ መልዕክት ከተጻፈበት ጊዜ አንሥቶ እስከላሬ ድረስ የክርስቲያኖችን ሃሳብና ልብ በእግዚአብሔር ጸጋ ላይ አሳርፏል። አማኙን ከኮነኔና ጥልቅ ከሆነው የኃጢአተኝነት ስሜት ነፃ በማውጣት (ሮሜ3:23)፣ በክርስቶስ የሚገኘውን የወደፊት ከፍ ያለ ክብር በማሳየት (8:18-21) በዕለት ኑሮውም የእግዚአብሔርን ክብር የሚገልጥበትን መንገድ በማሳየት ይመራዋል (12:9-21)።

(9). ወደ ሮሜ ሰዎች የተጻፈውን መልእክት ታሪካዊ መነሻ በሚገባ ከተከ ታተልክ በኋላ፤ ከዚህ በታች የተዘረዘሩት የተፈጸሙት በሁለተኛው

ወይም በሦስተኛው የወንጌል ጉዞ እንደሆነ በመለየት፤ ቁጥሩን በባዶ ቦታ መሙላት።

1. በሁለተኛው የወንጌል ጉዞ
2. በሦስተኛው የወንጌል ጉዞ

- ___ ሀ. ጳውሎስ የተለሉንቄን ቤተክርስቲያን አቋቋመ።
- ___ ለ. ጳውሎስ የቆሮንቶስን ቤተክርስቲያን አቋቋመ።
- ___ ሐ. ጳውሎስ በለ ተለሉንቄ ሰዎች ዘገባ ከጢሞቴዎስ ተቀበለ።
- ___ መ. ጳውሎስ በለ ቆሮንቶስ ሰዎች ዘገባ ተቀበለ።
- ___ ሠ. ጳውሎስ ወደ ተለሉንቄ ሰዎች መልእክት ጻፈ።
- ___ ረ. ጳውሎስ ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች መልእክት ጻፈ።
- ___ ሰ. ጳውሎስ ወደ ሮሜ ሰዎች መልእክት ጻፈ።

ጳውሎስ ቆሮንቶስን ትቶ ከሄደ በኋላ የእካይያና የመቄዶንያ አገልግሎቱን በመፈጸም፤ የኤፌሶን ሽማግሌዎችን በሚልጢን ተሰናብቶ በመጨረሻ ኢየሩሳሌም ደረሰ (ዮሐዋ 21:17-19)። በሦስተኛው የወንጌል ጉዞ ማክተሚያ ላይ በገላትያ፣ በእስያ፣ በመቄዶንያና በእካይያ እንዲሁም በሌሎች ለፍራዎች አብያተ ክርስቲያናት በመቋቋማቸው ምዕመናን ነበሩ። በኢየሩሳሌም ጥቂት የነበሩት እማኞች እድገው በሜዲትራንያን እካባቢ ባሉ ከተሞች ቁጥራቸው ወደ ብዙ ሺህ ደርሷል። ጳውሎስ በኢየሩሳሌም ሲደርስ እንደበፊቱ ባይሆን ሁኔታው ተለወጠ። ታሰረ፤ አገልግሎቱንም እንደበፊቱ በፈለገው ቦታ እየተዘዋወረ ማከናወን ሳይሆን፤ እንደእስረኛ በወታደሮች እየተጠበቀ፤ በመጀመሪያ በኢየሩሳሌምና በቂርሳያ ከቆየ በኋላ በመጨረሻ ወደ ሮም ተጓዘ።

የሙከራ ፈተና

1. ቁጥሩን በተሰጠው ስፍራ በማስቀመጥ ከመጽሐፉ ጋር አብሮ የሚሄደውን አመልክት።

1. 1ኛ ተሰሉንቄ	4. 2ኛ ቆሮንቶስ
2. 2ኛ ተሰሉንቄ	5. ሮሜ
3. 1ኛ ቆሮንቶስ	

- ___ ሀ. የእግዚአብሔር ጽድቅ መገለጥ የሚል ርዕስ ያለው።
- ___ ለ. በሐሰተኛ ሐዋርያት፤ በጳውሎስ ላይ ለተነሡ ክሶች መልስ የሚሰጥ
- ___ ሐ. በክርስቶስ መምጣት የሚገኝ ድል የሚል ርዕስ ያለው።
- ___ መ. ጳውሎስ ባልገበኘው ከተማ ለእማኞች የተጻፈ መልእክት።
- ___ ሠ. ሰለ ፍቅርና ሰለ መንፈሳዊ ሰጦታዎች ሦስት ምዕራፎችን የያዘ።
- ___ ረ. የጳውሎስን አገልግሎት በመከላከል ዋና ርዕስ ጉዳዩ ሆኖ የቀረበ።
- ___ ሰ. ክርስቶስ ከመመለሱ በፊት “የእመጽ ሰው” የሚፈጽመውን ድር ጊት የሚገልጥ።
- ___ ሸ. የእውነተኛ አገልግሎት መከላከያ የሚል ርዕስ ያለው።
- ___ ቀ. እስራኤል በእግዚአብሔር የደገነነት እቅድ ውስጥ ያላትን ሥፍራ በሦስት ምዕራፎች የሚገልጽ።
- ___ በ. የክርስቶስ መምጣት ተስፋ የሚል ርዕስ ያለው።
- ___ ተ. በክርስቶስ እምነው የሞቱ ምን እንደሚሆኑ የሚናገር።
- ___ ች. የክርስቲያን ባህሪ መመሪያዎች የሚል ርዕስ ያለው።
- ___ ጎ. ለጳውሎስ ሰተጻፉ በርካታ ጥያቄዎች መልስ የሚሰጥበት።

2. አጭር መልስ፡ በዚህ ትምህርት ላይ እንደሰፈረው ጳውሎስ እያንዳንዱን መልእክት የጻፈላቸው ሰማን እንደሆነ የሚያመለክቱ መግለጫዎች ተሰጥተዋል። በእያንዳንዱ መግለጫ ሥር በተሰጠው ስፍራ እማኞቹ የኖሩበትን ከተማ ስም ጻፍ።

- ሀ. እነኚህ እማኞች በጉባኤአቸው መካከል አበቸጋሪ የሆኑ ለዎች ነበሩ። እንዳንድ ሰዎች ሰለ ጳውሎስና ሰለ አገልግሎቱ ሐሰት የሆነ መግለጫ ያሰወፉ ነበር።

- ለ. ከእነዚህ እማኞች እንዳንዶቹ የጌታ ቀን መምጣቱን ሰለ ለሙ ሥራቸውን አቋመው በሥራ ፈትነት ፍሬ የሌለው ኑሮ ይኖሩ ነበር።

- ሐ. የእነዚህ እማኞች እምነት በሰፊው የታወቀ ነበር። ጳውሎስ ለእነርሱ መልእክት በጻፈ ጊዜ ሰወንጌል አገልግሎት ወደ ሰፔን በሚጓዝበት ጊዜ እንደሚረዱት ተሰፋ ያደርግ ነበር።

- መ. እነዚህ እማኞች የጌታን ራት በሚካፈሉበት ጊዜ ተገቢ ያልሆነ ባህሪ ከማሳየታቸውም በላይ የእምልኮ ጊዜያቸው ሥርዓት የሌለው ነበር።

ሰለዚህም ሰህላቱም ነገር በሚሰበሰቡት ጊዜ ባሠራጸው ይሰወጥ ዘንድ ያሰፈልግ ነበር።

3. የጎደለውን ሙሉ፡- መግለጫውን ትክክል የሚያደርጉትን ክቅንፍ ውስጥ በመምረጥ የተሰጠውን ስፍራ ሙሉ።

ሀ. ወደ ሮሜ ሰዎች የተጻፈው መልእክት በእጣዛኛው የሚናገረው ጳውሎስ ስለሚያስተምረው (ስለክርስቶስ ዳግም ምጽአት/ ስለእግዚአብሔር ጽድቅ ወንጌል) ነው።

ለ. ወደ ተሰሎንቄ ሰዎች የተጻፈው መልእክት የሚጠቅሰው ችግር ስለ (ሥራ ፈትነት/ እምልኮ ሥርዓተ እልበኝነት) ነው።

ሐ. የመጀመሪያው የቆሮንቶስ መልእክት በይበልጥ የሚያተኩረው ጳውሎስ (የቤተክርስቲያን ችግሮች ላይ/ በእገልግሎቱ በተነሣበት ተቃውሞ ላይ) ስለሰጠው ምላሽ ነው።

መ. ጳውሎስ ወደ ሮሜ ሰዎች የጻፈበት እንደኛው ምክንያት (በግል ሄዶ ሲያስተምራቸው ባለመቻሉ/ ለላኩለት ደብዳቤ መልስ ለመስጠት ፈልጎ) ነበር።

ሠ. ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች የተጻፈው የመጀመሪያው መልእክት ጳውሎስ ስለ (እስራኤል የወደፊት ሁኔታ/ ሙታን ትንሣኤ) ያስተማረውን በእንደ ሙሉ ምዕራፍ አስፍሯል።

የጥናት ማጠናከሪያ ጥያቄ መልሶች

5. ሀ. 2 ለ. 1 ሐ. 3 መ. 1

1. ለ እና ሐ

6. ሀ. እውነት

ለ. ሐሰት፡- የ2ቆሮ መልእክት ዋና ርዕስ ጳውሎስ ስለ እገልግሎቱ መከላከያ ማቅረቡን የሚናገር ነው።

ሐ. እውነት

2. ሀ እና መ

7. ለ እና መ

3. (መልስህ ከዚህ በታች ከተሰጡት ጋር ተስማሚ ሊሆን ይገባል)

ሀ. ኤፌሶን

ለ. በሰው ፊትም ሆነ በግል ሀይወት ክርስቶስ የሀይወታቸው ጌታ እንዲሆን

ሐ. ከቀሎኤ ቤተሰብ መግለጫ ስለተረጋገጠ ችግሮቻቸው

መ. የቆሮንቶስ ሰዎች በደብዳቤያቸው ስለጠየቁት ጥያቄዎች

8. ሀ. ምሳሌውን ተመልከት	ረ. ምዕ. 12	ተ. ምዕ. 6
ለ. ምዕ. 14	ሰ. ምዕ. 3	ቸ. ምዕ. 9
ሐ. ምዕ. 1	ሸ. ምዕ. 10	ነ. ምዕ. 2
መ. ምዕ. 4	ቀ. ምዕ. 5	ኘ. ምዕ. 7
ሠ. ምዕ. 13	በ. ምዕ. 8	

4. ሀ. 1) በቤተ ክርስቲያን መከፋፈል (3:1-9)
ለ. 3) በእማኞች መካከል በእደባባይ መካሰስ (6:1-6)
ሐ. 4) ዝሙት (6:12-17)
መ. 2) በጌታ ራት ላይ ተገቢ ያልሆነ ባሕርይ (11:17-32)
ሠ. 1) በቤተ ክርስቲያን መከፋፈል (12:12-26)

9. በ2ኛው የወንጌል ጉዞ፡

ሀ፣ ለ፣ ሐ እና ሠ

በ3ኛው የወንጌል ጉዞ፡

መ፣ ረ እና ሰ

በክፍለ ትምህርት ሰድስት ጳውሎስ በወንጌል ጉዞው ላይ ባለ የጻፋቸውንና “የጉዞ መልእክቶች” የተባሉትን ተመልክተናል። በቅርቡ ወንጌል በደረሰባቸው አካባቢዎች አዳዲስ አማኞች ስለሚገጥሟቸው ችግሮች ካጠናናቸው የጉዞ መልእክቶች ለመረዳት ችለናል። በተጨማሪም ጳውሎስ ከሐሰተኛ ወንድሞች በተነሣበት ተቃውሞ ምክንያት የሰጠውን ምላሽና የሐዋርያነቱን መረጋገጫ እንድንመለከት ረድተውናል።

በዚህ ክፍለ ትምህርት ደግሞ የምንዳስሰው የእስር ቤት መልእክቶች የተባሉትንና ጳውሎስ በርም በእስር ቤት በነበረበት ወቅት የጻፋቸውን መልእክቶች ይሆናል (የሐዋ. 28:17-31)። መልእክቶቹም ወደ ፊልሞና፣ ኤፌሶን፣ ቆላስይስና ወደ ፊልጵስዮስ ሰዎች የተጻፉት ናቸው። መልእክቶቹ ቤተ ክርስቲያን በዚያን ዘመን ታሪክ ምን ትመስል እንደነበር ለማየት እንድንችል የሚረዱን ክመሆናቸውም በላይ ስለ ሐዋርያው ጳውሎስ ሕይወትና ባሕርይም ጠለቅ ባለ መንገድ ግንዛቤ እንድናገኝ ያደርገናል።

ለምሳሌ ያህል ወደ ኤፌሶንና ቆላስይስ ሰዎች የተጻፉት መልእክቶች ስለ ክርስቶስ ማንነት ሰፊ ባለ መንገድ ለመማርና ስለ ቤተክርስቲያን ጠለቅ ያለ ትምህርት ለመቀበል ለተዘጋጁ አማኞች የቀረቡ ናቸው። ወደ ፊልሞና የተላከው የግል ደብዳቤ ደግሞ ጳውሎስ ስለ ክርስቲያን ወንድማማችነትና ስለ ይቅርታ በግሉ ያስተዋለውን የሚያብራራበት ነው። ወደ ፊልጵስዮስ ሰዎች የተጻፈው መልእክት ደግሞ የጳውሎስን የግል ምስክርነት ጎላ አድርጎ በማስቀመጥ የእርሱን መንፈሳዊ ሕይወት የሚያሳይ ነው።

በዚህ ክፍለ ትምህርት እነዚህን መልእክቶች አንድ ባንድ እያጠናን ስንሄድ፣ ቤተክርስቲያን እንዴት እያደገችና እየተስፋፋች እንደሄደች በቂ ግንዛቤ ለማግኘት ከመቻላችንም በላይ፣ ስለራሱ ስለ ጳውሎስና ሙሉ በሙሉ ለክርስቶስ ስለ ተሰጠ ሕይወቱ በይበልጥ ለመረዳት እንችላለን።

የክፍለ ትምህርቱ አከፋፈል

- የጳውሎስ እሥራት
- ወደ ፊልሞና፣ የክርስቲያን ይቅርታ ምሳሌ
- ወደ ኤፌሶን ሰዎች፣ ከብርት ቤተ ክርስቲያን
- ወደ ቆላስይስ ሰዎች፣ የክርስቶስ የበላይነት
- ወደ ፊልጵስዮስ ሰዎች፣ የጳውሎስ ምሥክርነት

የክፍለ ትምህርቱ ዓላማዎች

ይህን ክፍለ ትምህርት ስትጨርስ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ማድረግ መቻል አለብህ።

- የጳውሎስን መያዝና መታሰር መግለጽ።
- የሐዋርያት ሥራና የጳውሎስ ሕይወት፣ የእሥር ቤት መልእክቶች ከተባሉት ጋር ያላቸውን ግንኙነት መግለጽ።
- የእያንዳንዱን የእስር ቤት መልእክት ይዘትና የሚሰጠውን ትምህርት ለይቶ ማወቅ።
- ስለ ቤተክርስቲያን ባሕርይና ስለ ክርስቶስ ከሁሉ በላይ መሆን ጠለቅ ባለ መንገድ መረዳትና እነዚህን መልእክቶች በማጥናትህ ምክንያት የራስህን መንፈሳዊ ሕይወት ማንቃታት።

የክፍለ ትምህርቱ መመሪያዎች

1. የክፍለ ትምህርቱን ዝርዝር በሚገባ በመከተል የቀረቡትን ጥያቄዎች አንድ በአንድ መልስ።
2. በተሰጠው መመሪያ መሠረት የፊልሞና፣ የኤፌሶን፣ የቆላስይስና የፊልጵስዮስ ጠቅላላው የእስር ቤት መልእክቶች የተባሉትን በቅደም ተከተል አንብብ። የጳውሎስን የወንጌል ጉዞ ከካርታው ላይ በመመልከት የኤፌሶን፣ የቆላስይስና የፊልጵስዮስ ከተሞች የሚገኙበትን ቦታ አስተውል።
3. ክፍለ ትምህርቱን ተከታትለህ ስትጨርስ እንደገና በመክለስ የሙከራ ፈተናውን ከወሰድክ በኋላ መልሶችህን በመጽሐፉ ላይ ከተሰጡት መልሶች ጋር በማስተያየት የተሳሳተከው ካለ እርመው።

የክፍለ ትምህርቱ ዝርዝር

ጳውሎስ በአራቱም የእስር ቤት መልእክቶች ስለ እስራት ይጠቅሳል (ፊል 1:1 ሌፊ 3:14-17 ቆላ 1:24 4:10 ፊልጵ 1:12-13)። ጳውሎስ ሕይወቱ ሊያገለግላቸው ባይችልም በነዚህ መልእክቶች አማካኝነት በቆላስዶስ፣ በፊሊጵስዶስና በሌሊዶስ አካባቢ ለተቋቋሙት አብያተ ክርስቲያናት ሁሉ ማገልገሉን ይቀጥላል።

የጳውሎስ እሥራት

ዓላማ 1 ስለ ጳውሎስ መያዝና መታሰር ለመግለጽ

ለሦስተኛው የወንጌል ጉዞ መጨረሻ ላይ ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም ሄዶ ከቤተክርስቲያን መሪዎች ጋር ተገናኘ (የሐዋ 21:17-19)። ጳውሎስ በዕለት ያለባቸው አራት ሰዎች የመንጸት ሥርዓት እንዲፈጽሙና እርሱም ራሱ እብሮአቸው የመንጸት ሥርዓቱን ለመፈጸም ተስማማ። ይህን ያደረገበት ምክንያትም አይሁዶችን ከሙሴ ሕግ የተቃረነ ትምህርት እንደማያስተምር ለማሳየት ነው። (የሐዋ. 21:20-28) የሙሴን ሕግ እንደማይቃወም ለማሳየት ጳውሎስ በቤተ መቅደስ ስለት በመፈጸም ላይ እንዳለ ከእስያ የመጡ እንዳንድ አይሁዳውያን ባስነሱት ሁከት ይያዛል። የተያዘበትም ምክንያት ለእሕዛብ ወዳልተፈቀደው ቦታ አሕዛብን ይዞ በመግባት መቅደሱን ያረክሳል የሚል ክስ ሲሆን፤ ለዚህም ያደረገው የመከላከያ ንግግር የያዙትን ሰዎች የባለ አስቆጣቸው (የሐዋ 21:27-29)።

ሁከቱ እየባሰ በመሄዱ የሮማው አዛዥ የሁከቱ መነሻ ምን እንደሆነ አስኪጣራ ድረስ ጳውሎስን የሚጠብቁ ወታደሮች ላከ። ከዚያም የሁከቱን መነሻ ለማወቅ ፕሪት ባማድረግ እዛዥ ጳውሎስ መከላከያውን እንዲያቀርብ ፈቀደለት። ጳውሎስ በሕዝቡና በአይሁድ ሸንጎ ፊት ለቀረበበት ክስ ያቀረበው መከላከያ ሕዝቡን የባለ ሰላባቸው እየተገረፈ እንዲመረመር ባዘዘ ጊዜ ጳውሎስ የሮም ዜግነት መብቱ እንዲጠበቅለት ጠየቀ።

ጳውሎስ የሮማ ዜጋ መሆኑ በመገለጡ ፊሊክስ በተባለ አገረ ገዥ ፊት ቀርቦ እንዲታይ ወደ ቂርሶስ ተላከ። ፊሊክስ የጳውሎስን ጉዳይ ከሰማ በኋላ ውሳኔ ሳይሰጥ በመዘግየቱ በቂሣርያ ለሁለት ዓመታት ያህል በእስር ቆየ። ከዚያም ፊሊክስ የተባለ አገረ ገዥ ተሾመና ጉዳዩ እንደገና ሲታይ ጳውሎስ ጉዳዩ በቂሣር ፊት እንዲታይለት በመጠየቁ ወደ ሮም ተላከ።

(1). በሐዋ 21-26 ላይ ያለውን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ካነበብህ በኋላ የሚከተሉትን መልመጃዎች በማስታወሻ ደብተርህ ላይ እጠናቅ።

ሀ. በነዚህ ምዕራፎች ውስጥ ጳውሎስ ለቀረበበት ክስ ስንት ጊዜ መከላከያ እንዳቀረበና በነማን ፊት እንዳቀረበ በመግለጽ ምዕራፉንና ቁጥሩን ጭምር ጥቀስ።

ለ. ጳውሎስ በሸንጎ ፊት ለፍርድ በቀረበ ጊዜ ከተቀበለውና ከሚጠበቀው ተስፋ የተነሳ ተክሶ እንደቀረበ ተናገረ። በሐዋ 23:1-10 ላይ የተጻፈውን ካነበብክ በኋላ ይህ ተስፋ ምን እንደነበር ግለጽ።

ሐ. በእምስተኛው ክፍለ ትምህርት ላይ እንደተጠቀሰው ሉቃስ የሐዋርያት ሥራን የጻፈበት ዓላማ ክርስትና ጸረ-ሮማዊ የፖለቲካ እንቅስቃሴ እለመሆኑን ለማሳየት ነው። ጳውሎስ የሮምን ሕግ የሚቃረን ምንም ነገር እንዳላደረገ በተረዱ በርካታ የሮም ባለ ሥልጣናት ፊት የቀረበባቸውን ታሪኮች ያስፈረው ለዚህ ነው። ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ባለሥልጣኖች ስለ ጳውሎስ የገለጡትን ሃሳብ በማስታወሻ ደብተርህ ላይ በእጭሩ አስፍር።

1. በቀላውዴዎስ ሉቃስ ፊት - 23:28-29
2. በፊሊጵስ ፊት - 25:19
3. በአግሪጳና በፊሊጵስ ፊት - 26:30-32

መ. ጳውሎስ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ በሮም እንደሚመሰክር አስቀድሞ እግዚአብሔር ገልጦለት እንደነበር በሐዋ 23:11 ላይ የተጻፈው ቃል ይነግረናል። እግዚአብሔር ይህን ከገለጠለት በኋላ ጳውሎስ ወደ ሮም የደረሰው ምን ያህል ጊዜ ቆይቶ ነበር?

ጳውሎስ ወደ ሮም በላደረገው ጉዞ የሐዋርያት ሥራን የጻፈው ሉቃስ በምዕራፍ 27ና 28 ላይ ሙሉ ማብራሪያ ይሰጠናል። በጉዞው ላይ ኃልተው የሚታዩ በርካት ያሉ ነገሮች ተፈጽመዋል። በዚህ ጉዞው ላይ ካጋጠሙት ነገሮች መካከል የማዕበል መነሣት፣ የመርከብ መሰበር፣ በእባብ መነደፍና በመላጥያ ደሴት የብዙ ሰዎች መፈወስ ይገኙበታል (ሐዋ 27:13-28:10)።

ጳውሎስ ወደ ሮም እንደደረሰ በእስር ቤት እንዲቆይ ተደረገ። እዚያም እንዳለ እስረኛ በመሆኑ እንደልቡ እየተዘዋወረ ወንጌልን ሊሰብክ ባይችልም፣ በተከራየው ቤት ሁለት ዓመት ሙሉ ሊቀመጥ ወደ እርሱ የመጡትን ሰዎች ሁሉ በመቀበል የእግዚአብሔርን መንግሥት እየሰበከ ስለ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ማንም ሳይከለክለው በድፍረት ያስተምር ነበር (የሐዋ 28:30-31)። በቂሣር ፊት ለፍርድ ስለ መቅረቡ ውጤቱ ምን እንደሆነ የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ላይ የተብራራ ነገር ባይኖርም፣ ካለን ማሰረጃ የምንረዳው አራቱ የእስር ቤት መልእክቶች በሮም በእስር ላይ በነበረ ጊዜ የተጻፉ መሆናቸውን ነው።

(2). በሐዋርያት ሥራ ከምዕራፍ 21-26 ስለ ጳውሎስ ወደ ሮም መጓዝ የተጻፈው የሚያሳየው፡-

- ሀ. ፊሊክስ የእርሱን ጉዳይ ከሰማ በኋላ በእጭር ቀናት ውስጥ ጳውሎስ ወደ ሮም መጓዝን ነው።
- ለ. በእስር ቤት ሳለ ማስተማር መቀጠል አስመዝግቧል።
- ሐ. ሰዓላማው እንደሚረዳው ሲገነዘብ በሮም የዜግነት መብቱ መጠቀሙ መሆኑን የሮም ባለሥልጣናት እንደተገነዘቡት ጳውሎስ ለሞት የሚያደርስ ምንም ነገር እስማድረጉን ነው።
- ሠ. በመርከብ ላይ ስነበሩት ሰዎች ሕይወታቸው በሙሉ ከእርሱ ጋር እንደሚተርፍ መናገሩን ነው።

ወደ ፊልሞና፡

የክርስቲያን ይቅርታ ምሳሌ

ዓላማ 2 ስለ ፊልሞና መልእክት ታሪካዊ መነሻና ይዘት እንደዚሁም ስለ መልእክቱ አስፈላጊነት ለመግለጽ

ጳውሎስ በሮም በእሥር ቤት ሳለ ከእናሲሞስ ጋር በመገናኘት ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ በመመስከር ወደ ጌታ ያመጣዋል (ፊል 10)። እናሲሞስ ከጌታው የኮበለለና ጳውሎስ የሚያውቀው ፊልሞና የተባለ ሰው ባርያ ነበር። ፊልሞና አማኝ የሆነው ምናልባት ጳውሎስ በኤፌሶን በነበረ ጊዜ ሳይሆን አይቀርም። መኖሪያውም በቆላስያስ ወይም በዚያ አካባቢ ሳይሆን አይቀርም። የዜተክርስቲያን እባል እንደነበር ይታመናል (ፊል 1-2፣ ቆላ 4:17)። በጳውሎስ አማኝነት እናሲሞስ የክርስትናን እምነት በመቀበሉ ይቅርታ እንዲያደርግበት በመጠየቅ በደብዳቤ አሁን እናሲሞስ ክርስቲያን በመሆኑ ከእንግዲህ ወዲህ እንደ ክርስቲያን ወንድም እንዲቀበለው እንጂ እንደ ባርያ እንዳይቆጥረው ይነግረዋል።

የቀድሞዎቹ ክርስቲያኖች ብዙዎቹ የኖሩበት ሕብረተሰብ ምን እንደሚመስል ሃሳብ የሚሰጠን ወደ ፊልሞና የተላከው መልእክት ነው። ባርነት በሕብረተሰቡ ዘንድ የተለመደ ነገር ነበር። እንዳንድ የታሪክ ጸሐፊዎች እንደሚሉት በአዲስ ኪዳን ዘመን በሮም ግዛት ውስጥ እስከ ስድስት ሚሊዮን የሚጠጉ ባሮች እንደነበሩ ይገምታሉ። በሮም ሕግ መሠረት አንድ ጌታ ባሪያውን እንደፈለገው ማድረግ ይችላል ነበር። ባሪያው ካስቀየመው በረሀው ዓይነት ጭካኔ ሊቀጣውና ሊገደብውም እንኳን ይችላል ነበር።

ጳውሎስ ሰሌሱች በጻፋቸው እንዳንድ መልእክቶቹ ስለ ባሮችና ስለ ጌቶች ግንኙነት አስፈላጊውን መመሪያ ይሰጣል (ኤፌ 6:5-9)። ክርስቲያኖች ሕይወት የሚለውጠውን ፍቅርና ወንድማማችነት በወንጌል አማካኝነት ስላወቁ የባርነትን አገዛዝ እንዲቆሙ አደረጋቸው። ጳውሎስም ይህንን መገንዘብ የማይሳድ ነው። በ1ቆሮ 7:21-23 የተጻፈው ቃል እንደ ሚያመለክተው ሐዋርያው ጳውሎስ ለነፃነት ከፍተኛ ስፍራ በመስጠት ሌሎችም ከቻሉ ነፃነታቸውን እንዲያገኙ አስፈላጊውን ጥረት እንዲያደርጉ ያበረታታ ነበር። ወደ ፊልሞና በጻፈው ደብዳቤ በቁጥር 14ና 21 ላይ

ፊልሞና ለእናሲሞስ ነፃነቱን እንደሚሰጠው ተስፋ ያደረገ መሆኑን ያመለክታል። ሆኖም ጳውሎስ በጻፋቸው መልእክቶች ሁሉ ተቀዳሚ ዓላማ ያደረገው ውጫዊ የሆኑ የማሕበራዊ ለውጦችን ሳይሆን፣ አማኞች በምንም ዓይነት ሁኔታ ቢሆኑ ባለብት ሁኔታ እንደ ወንጌል ቃል መሠረት እንዲኖሩ ለማድረግ ነበር።

ወደ ፊልሞና የተጻፈው መልእክት ትልቅ በደል በተፈጸመበት ሁኔታ የክርስቲያን ይቅር ባይነት እንዴት በተግባር ላይ ሊውል እንደሚችል ጥሩ ምሳሌ ነው። በተጨማሪም መልእክቱን የጻፈውን የሐዋርያው ጳውሎስን ባሕርይ ጠስቅ ባለ መንገድ ለማስተዋል የሚያስችል ነው። ጳውሎስ ጥፋት አጥፍቶ ከጌታው የኮበለለን ሕብረተሰቡ የሚንቀውና የማይፈልገው ባሪያ ባጋጠመው ጊዜ፣ ወደ ጌታ ኢየሱስ መስክሮ ካመጣው በኋላ፣ ዕዳውን ለመክፈል ፈቃደኛ በመሆን ጌታው ጥፋቱን ይቅር ብሎ እንዲቀበሰው አማላጅ በመሆን ይቀርባል። ወደ ፊልሞና የተጻፈውን መልእክት ከታች የተሰጠውን አከፋፈል በመከተል ካነበብን በኋላ የተሰጠውን መልመጃ አጠናቅ።

ወደ ፊልሞና የክርስቲያን ይቅርታ ምሳሌ

I. የጳውሎስ ስላምታ	1-3 እንብብ
II. የጳውሎስ ምስጋና ለፊልሞና	4-7 እንብብ
III. የጳውሎስ ምልጃ ለእናሲሞስ	8-21 እንብብ
IV. የጳውሎስ ልመናና መደምደሚያ	22-25 እንብብ

(3). ከዚህ በታች ለሰፈሩት ሰነዶች ዓንዳንዱ ጥያቄ አጭር መልስ በማስታወሻ ደብተርህ ላይ ስጥ።

- ሀ. እናሲሞስ ፊልሞናን ያስቀየመው እንዴት ነበር?
- ለ. ጳውሎስ ፊልሞና እናሲሞስን እንዴት እድርጎ እንዲቀበሰው ጠየቀ?
- ሐ. የጳውሎስ ልመና መሠረቱ ምን ነበር?
- መ. አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘ እናሲሞስ ያጠፋው እንዲከፈል ጳውሎስ ሃሳብ ያቀረበው እንዴት ነበር?

ጳውሎስ ለፊልሞና፣ በቆላስያስና በኤፌሶን አካባቢዎች ስተቋቋሙት አብያተ ክርስቲያናትም የጻፈውን መልእክቶች የላከው ቲኪቆስ በተባለ አማኝ እጅ ነው። እናሲሞስም ከቲኪቆስ ጋር እስከ ጌታው እስከ ፊልሞና ቤት ድረስ አብሮት ተጉዟል (ቆላ 4:7-9፣ ኤፌ 6:21-23)።

**ወደ ኤፌሶን ሰዎች፡
ክብርት ቤት ክርስቲያን**

ዓላማ 3 ወደ ኤፌሶን ሰዎች የተጻፈው መልእክት የሚያስተምረውን መንፈሳዊ ትምህርት ለይቶ ለማወቅና ለመግለጽ

ቲኪቆስ ወደ ኤፌሶን ሰዎች የተጻፈውን መልእክት ይዞ ከእናሲሞስ ጋር በመሆን ወደ እስያ እንደተጓዘ ቀደም ሲል ተመልክተናል። ይህ መልእክት የሚያሳየው በክርስቲና እካሌዳቸው የመጀመሪያ ደረጃዎችን በማለፍ በመንፈሳዊ ሕይወታቸው ወደ መንፈሳዊ ብስሶት ለመድረስ ለሚፈልጉ እማኞች ተጨማሪ መመሪያ ለመስጠት የታለመ መሆኑን ነው።

የመልእክቱ ልዩ ገጽታ

የኤፌሶን መልእክት በመጀመሪያ በኤፌሶን ከተማ ለነበሩ ምእመናን ብቻ ሳይሆን በእካባቢው በነበሩት እብያተ ክርስቲያናት ጭምር እንዲበራጭ የታሰበ እንደነበር በርከት ያሉ ማስረጃዎች ያመለክታሉ። በዚያን ዘመን በየእብያተ ክርስቲያናቱ መልእክት ሰጠው በኩል ማስረጫት ያልተለመደ ነገር እልነበረም። ጳውሎስ ቀደም ሲል በ2ቆሮ1:1 ላይ መልእክቱን የጻፈው ለቆሮንቶስ ሰዎች ብቻ እንዳልሆነ ሲገልጽ፡- “በቆሮንቶስ ለምትገኘው ቤተ ክርስቲያንና እንዲሁም በመላው እካይያ ለሚገኙ ቅዱሳን ሁሉ” በማለት በመግቢያው ላይ ይገልጻል። ይህም የሚያመለክተው በቆሮንቶስ እካባቢ የነበሩት ምእመናንም ጭምር መልእክቱን በማንበብና በመስማት ተጠቃሚ እንዲሆኑ ማሰቡን ነው።

ጳውሎስ የንግድ ዋና ማዕከል በነበረችውና የታላቂቱ እርጤምስ መቅደስ በምትገኝበት በኤፌሶን ስሦስት ዓመታት እንደቆየ በሐዋ 19:8-10 ፡35፤ 20:31 የተጻፈው ቃል ያመለክታል። በእካባቢው በነበሩ ከተሞች በርከት ያሉ እብያተ ክርስቲያናት የተቋቋሙት በዚያን ጊዜ ሲሆን ይችላል። ጳውሎስ በሮም በእስር ሳለ እነዚህ እብያተ ክርስቲያናት ስሚያስፈልጉ እቸው ነገሮች ምላሽ ለመስጠትና በኤፌሶን ለነበሩት እማኞች ጭምር ተስማሚ የሆነ መንፈሳዊ ትምህርት ለመስጠት መልእክቱን ጽፎ ላከ።

የመልእክቱ ይዘትና አከፋፈል

ወደ ኤፌሶን ሰዎች የተጻፈው መልእክት በአቀራረቡ ወደ ሮሜ ሰዎች ከተጻፈው መልእክት ጋር ይመሳሰላል። እንደ ሌሎቹ የጳውሎስ መልእክቶች የቤተክርስቲያን ችግሮችን ለመፍታትና እስፈላጊውን መንፈሳዊ መመሪያ ለመስጠት የታለመ ሳይሆን፤ ጠቃሚና መሠረታዊ እውነትን ለማስተማር የተዘጋጁ ናቸው። ወደ ሮሜ ሰዎች የተጻፈው መልእክት የሚናገረው ስለ እግዚአብሔር ጽድቅ ወይም ድኑነት ሲሆን፤ ወደ ኤፌሶን ሰዎች የተጻፈው ደግሞ የሚናገረው ስለ ዓለም አቀፋዊ ቤተክርስቲያን ነው። በዚህ ምክንያት ወደ ሮሜ ሰዎች የተጻፈው መልእክት የሚያቀርበው ትምህርት ድኑነትን ላገኙ እዲስ ክርስቲያኖች ተስማሚ ሲሆን፤ ወደ ኤፌሶን ሰዎች የተጻፈው መልእክት ደግሞ በእምነት ለበሰሉ ሰዎች የሚሰማማ ነው።

ወደ ኤፌሶን ሰዎች በጻፈው መልእክቱ ጳውሎስ ስለ ቤተክርስቲያን እመስራሪት በማብራራት ስለ ፍጻሜዋ ስለ እባሎቹዋ ባህርይና እንዲሁም

ሰለሚገጥማት የውጊያ ዓይነት ይዘረዝራል። ስለ ቤተክርስቲያን የገለጠው እውነት ጥልቀትና በፋት ያለው ሲሆን፤ እባሎቹዋ የተመረጡት ዓለም ላይፈጠር በፈት እንደሆነ ይናገራል (ኤፌ1:4)። ሰፍራቸውም “በክርስቶስ ኢየሱስ በስማያዊ ስፍራ” እንደሆነ (ኤፌ 2:6)፤ ግባቸውም “ራስ ወደ ሆነው ወደ ክርስቶስ ማደግ” እንደሆነ ይገልጻል (ኤፌ 4:15)። በዚህ ሁሉ የእግዚአብሔር ዓላማ የጸጋው ባለጠግነት ይታይ ዘንድና ሁሉም ለክብሩ ምስጋና ይሆን ዘንድ ነው (ኤፌ 1:6፤12፤14፤ 2:7)።

እነዚህን እውነቶች ከገለጠ በኋላ እማኞች በክርስቶስ ካገኙት መንፈሳዊ ደረጃ የተነሳ እንዴት መኖር እንደሚገባቸው ያስረዳል። ጳውሎስ ወደ ኤፌሶን ሰዎች በጻፈው መልእክቱ የሚናገረው ለሁሉም ዓይነት ሰዎች ነው።

- በመልእክቱ ለግለሰቦች ይናገራል (4:1-5:21)
- ለሚበቶችና ለባሎች ይናገራል (5:22-33)
- ለወላጆችና ለልጆች ይናገራል (6:1-4)
- ለባሮችና ለጌቶች ይናገራል (6:5-9)
- በመጨረሻም ስለ ቤተ ክርስቲያን ትግልና ውጊያ እውነተኛ ባሕርይ በመግለጽና የድህ ምስጢር ምን እንደሆነ በማስረዳት መልእክቱን ያጠቃልላል (ኤፌ 6:10-16)።

(4). ወደ ኤፌሶን ሰዎች የተጻፈው መልእክት፡

- ሀ. በብዙ እብያተ ክርስቲያናት እየተዘዋወረ እንዲነበብ የተጻፈ ነበር።
- ለ. እብዛኛው የሚያተኩረው በኤፌሶን ቤተ ክርስቲያን በነበረው የተለየ ችግር ላይ ነው።
- ሐ. እግዚአብሔር ለቤተ ክርስቲያን ያለውን ዘላለማዊ ዓላማ ይገልጻል።
- መ. የተጻፈው ጳውሎስ በኤፌሶን በሚያገለግልበት ወቅት ነበር።

ከዚህ በታች የተሰጠውን መመሪያ በመክተል ወደ ኤፌሶን ሰዎች የተጻፈውን መልእክት አንብብ።

ወደ ኤፌሶን ሰዎች፡ ክብርት ቤተ ክርስቲያን

I. ቤተክርስቲያን በእግዚአብሔር እቅድ	1:1-14 እንብብ
II. ቤተክርስቲያንና የእግዚአብሔር ኃይል	1:15-2:10 እንብብ
III. ቤተክርስቲያን እንደ እግዚአብሔር መኖሪያ	2:11-22 እንብብ
IV. ቤተክርስቲያን እንደ እግዚአብሔር መገለጥ	3:1-21 እንብብ
V. ለቤተክርስቲያን የተሰጡ ስጦታዎች	4:1-16 እንብብ
VI. የቤተክርስቲያን ቅድስና መለኪያዎች	4:17-5:21 እንብብ
VII. የቤተክርስቲያን ጠባይ	5:22-6:9 እንብብ
VIII. የቤተክርስቲያን ተጋድሎ	6:10-24 እንብብ

5. ከኤፌሶን መልእክት ውስጥ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ካነበብክ በኋላ ስለ ቤተክርስቲያን የሚሰጡትን መግለጫዎች በማስታወሻ ደብተርህ ላይ እስፍር። የመጀመሪያው ለምሳሌነት ተሠርቷል።

ኤፌሶን	ሁኔታዎች	የተሰጣት መግለጫ
1:4	እመጣጧ	በእ/ር ምርጫ ዓለም ከመፈጠሩ በፊት
1:19-20	ኃይሏ	_____
1:13:14:30	ማኅተሟ	_____
1:22	ራሷ	_____
2:20	መሠረተ	_____
2:10:15:21 8:15	ሕይወቷ	_____
6:12	ጠላቷ	_____
6:13-18	የጦር ዕቃዋ	_____

የኤፌሶን መልእክት የሚሰጠው ትምህርት እማኞች በእግዚአብሔር ዘላለማዊ እቅድ ውስጥ እንዴት እንደሚገጣጠሙና እንደሚዋሀዱ እንዲገነዘቡ ለማድረግ ይረዳል። የእግዚአብሔር እቅድም በስማይና በምድር ሁሉም ነገር የቤተክርስቲያን ራስ በሆነው በክርስቶስ ሥር እንድ ላይ እንዲጠቃለሉ ነው (ኤፌ1:10)። በእግዚአብሔር እቅድ ውስጥ መግባትና የክርስቶስ እካል የሆነችው ቤተክርስቲያን ተካፋይ መሆን ምንኛ መታደል ነው!

ዳውሎስ ወደ ኤፌሶን ሰዎች በጻፈው መልእክቱ እማኞች በተጠሩበት መጠራት እንደሚገባ ይመላለሱ ዘንድ ይመክራል (4:1)። እኛም ይህንን ምክር በመቀበል በተጠራንበት መጠራት እንደሚገባ በመኖር ለእግዚአብሔር ክብር መስጠት የዘወትር ጥረታችን ይሁን።

**ወደ ቆላስይስ ሰዎች፡
የክርስቶስ የበላይነት**

ዓላማ 4 የመልእክቱን ታሪካዊ መነሻ ለመንገዝብና የሚሰጠው መሠረታዊ የክርስትና ትምህርት በምን ላይ እንደሚያተኩር ለመግለጽ

ወደ ቆላስይስ ሰዎች የተላከው መልእክት የተጻፈው የኤፌሶን መልእክት በተጻፈበት ወቅት ነበር። የቆላስይስና የኤፌሶን መልእክት በይዘታቸው ተመሳሳይ ቢሆኑም፤ በትኩረታቸው ግን ይለያያሉ። ምክንያቱም የቆላስይስ መልዕክት በቤተክርስቲያን ለርገው የገቡ እንደ ግዝረት ላሉ ሥርዓቶች መዝገትና የምግብና የሌሎችንም ደንቦች መጠበቅ የመሳሰሉትን የሐሰት ትምህርቶች ለማረም የጻፈው ነው። መልእክቱን ያደረሰው ቴኪቆስ ሲሆን እናሲሞስም ከእርሱ ጋር እብሮ ነበር። እንዲሁም ወደ ፊልሞናና ወደ ኤፌሶን የሚላኩ ደብዳቤዎችንም እብሮ ለማድረስ ይዞ ነበር።

የመልእክቱ ታሪካዊ መነሻ

ቆላስይስ በኤፌሶን በስተምሥራቅ በኩል የምትገኝ ከተማ ናት። ዳውሎስ ስለ ቆላስይስ ቤተ ክርስቲያን ግንዛቤ ያገኘው በዚያ እካባቢ ያገለግል ከነበረው ኤጳፍራ እንደሆነ በመልእክቱ ውስጥ ተጠቅሶ እናገኛለን። ኤጳፍራ በሱዶቅያና በኢያራ ከተሞች ተግቶ ያገለግል እንደነበረ ዳውሎስ መስክርለታል (ቆላ 1:7-8:14:12-13)። ይህች ቤተክርስቲያን የተቋቋመችው በዳውሎስ ባይሆንም፤ ዳውሎስ የእስያ ዋና ከተማ ከሆነችው ከኤፌሶን አገልጋዮችን ያሰማራ ስለ ነበር ለቆላስይስም ኃላፊነት ነበረው።

የቆላስይስ ክርስቲያኖች ስለሚከተሉት የሐሰት ትምህርት ዳውሎስ በሚገባ የተረዳው በኤጳፍራ ይመሰላል። በተለይ መከተል የጀመሩት የሐሰት ትምህርት ስለ እግዚአብሔር ልዩ እውቀት ሊኖራቸው እንደሚችል ተስፋ የሚሰጥ ቢሆን፤ የተመሠረተው በክርስቶስ ላይ ሳይሆን፤ በሰው ስራሽ ሕግና ሥርዓት እንደዚሁም በንቱነት በተሞላበት ፍልስፍና ላይ ነበር (ቆላ 2:8:18-19)። በእጉል ትዕታናና በመሳሰሉት እምልኮ እየተመጸደቁ ከንቱና ሥጋዊ በሆነ አስተሳሰብ እንዲመኩ የሚያደርግ ነበር (ቆላ 2:20-23)። ይህን የሐሰት ትምህርት ትክክለኛ ትምህርት እንደሆነ እድርገው ነበር ያስፋፋት።

የዚህ ሕግን በመጠበቅ ላይ ያተኩረ ትምህርት ምንጩ ከእይሁድ ሃይማኖት ጋር የተያያዘ በመሆኑ፤ ዳውሎስ ከዚህ በፊት ወደ ገላትያ ሰዎች በጻፈው መልእክቱ ላይ ከተቃወመው ጋር ተመሳሳይነት ያለው ነው። ሌላው ሁኔታ እንዳንድ የእሕዛብ ሃይማኖቶች የሚያስፋፉለቸው እምነቶች ቢሆኑ፤ በጠቅላላው ክርስቶስ ከሁሉ በላይ መሆኑና የቤተክርስቲያን ራስ መሆኑን የሚያቃልሉና የሚክፉ ናቸው። እንዲሁም በክርስቶስ በሚገኘው እውነተኛ መንፈሳዊነት ፋንታ፤ ሰው ስራሽ የሆነውን ሕግና ሥርዓት ለመተካት የሚሞክሩ ነበሩ።

(6). ወደ ቆላስይስ ሰዎች የተጻፈው መልእክት፡

- ሀ. ወደ ቆላስይስ በኤጳፍራ እጅ ተላከ።
- ለ. ስለ ቆላስይስ ቤተ ክርስቲያን ለደረሰው ዜና የሰጠው ምላሽ ነበር።
- ሐ. የሐሰት ትምህርት ይከተሉ ለነበሩ እማኞች የተጻፈ ነበር።
- መ. የተጻፈው የሮሜ መልእክት በተጻፈበት ወቅት ነበር።

የመልእክቱ ይዘትና አከፋፈል

ዳውሎስ ስለ ቆላስይስ ክርስቲያኖች ለሰማው መግለጫ ምላሽ ሲሰጥ የቆላስይስ ክርስቲያኖች እውነተኛውን ወንጌል ከኤጳፍራ መስማታቸውን እንዲያስታውሱ በማሳሰብ መልእክቱን ይጀምራል (ቆላ 1:7)። የክርስቶስን እምላክነት በማረጋገጥ፤ ክብሩን፤ መለኮታዊነቱንና ከሁሉ በላይ መሆኑን በመልእክቱ ይገልጽላቸዋል (1:15-20:2:2-10)። ከዚያም የተቀበሉትን የሐሰት

ትምህርት በማጋሰጥ (2:16-19) ከክርስቶስ ጋር ያላቸው ግንኙነት እንደ መንፈሳዊ ስው ለመኖር ዋነኛ ጉዳይ እንደሆነ ይነግራቸዋል (2:20-4:8)።

ጳውሎስ በመልእክቱ የቆላስይስ ክርስቲያኖችን ለመርዳት የፈለገው በስማይና በምድር ያሉት ሁሉ በክርስቶስ እንደተፈጠሩና እርቡ ክሁሉ በላይ እንደሆነ በጥልቀት እንዲገነዘቡ ለማድረግ ነው። (1:16-18) ይከተሉት የነበረውም ባዶ ፍልስፍና መሆኑን እይተው ከገቡበት የሰህተት ጎዳና እንዲመለሱና ትክክለኛውን መንገድ እንዲከተሉ ለማድረግ ነው (2:3)። በዚያ እካባቢ የነበሩ እብያተ ክርስቲያኖችም ተመሳሳይ በዞን ስህተት እንዳይጠመዱ ይህ ወደ ቆላስይስ ሰዎች የላከው መልእክት በሉዶቅያና በእካባቢው በነበሩ እብያተ ክርስቲያኖች ጭምር እንዲነበብ እንዲያደርጉ ያሳስባል (4:16)።

ከዚህ የሚከተለውን እከፋፈል መመሪያ በማድረግ ወደ ቆላስይስ ሰዎች የተጻፈውን መልእክት በጥንቃቄ እንብብ።

ወደ ቆላስይስ ሰዎች፡ የክርስቶስ የበላይነት

I. የመግቢያ ሠላምታ	1:1-2 እንብብ
II. የክርስቶስ ብልጫ በዓለማት ውስጥ	1:3-2:3 እንብብ
III. የክርስቶስ ብልጫ በስው ሠራሽ ሃይማኖት ላይ	2:4-23 እንብብ
IV. የክርስቶስ ብልጫ በክርስቲያናዊ አኗኗር ላይ	3:1-4:6 እንብብ
V. የመደምደሚያ አስተያየቶች	4:7-18 እንብብ

(7). የቆላስይስ ክርስቲያኖች ይከተሉ የነበረውን የሐሰት ትምህርት በተሟላ ሁኔታ የሚገልጸውን ፊደሉን በመከበብ አመልከት።

ሀ. ስለ ምግብና መጠጥ እንደዚሁም ልዩ ቀናትን የሚያካትት ፍልስፍና ነው።

ለ. ሕግ እጥባቂ የሆነ ስው ሠራሽ ሃይማኖትና መናኛ የሆነ ልምምድ እንደዚሁም የመላዕክትን አምልኮ የሚከተል ነው።

ሐ. መንፈሳዊነት ያስገኛል ተብሎ በስው ሥርዓት የተፈጠሩ ልዩ ደንቦችን ነው።

(6). ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ጥቅሶች ከቆላስይስ መጽሐፍ ካነበብክ በኋላ ስለ ክርስቶስ የሚሰጡትን መግለጫ በማስታወሻ ደብተርህ ላይ አስፍር።

ቆላስይስ

መግለጫ

1:15	<u>ክርስቶስ የማይታይ አምላክ ምሳሌ ነው።</u>
1:15	_____
1:16	_____
1:18	_____
2:15	_____

ወደ ቆላስይስ ሰዎች የተጻፈው መልእክት ለጥንት ክርስቲያኖች ያስፈለጋቸውን ያህል ዛሬም ለእኛ ያስፈልገናል። ዓይናችንን ከክርስቶስ ላይ በማንሳት ወደ ስህተት መንገድ እንዳንገባ መጠንቀቅ አለብን። መንፈሳዊ ሕይወታችን በእርሱ ላይ የተመሠረተ መሆኑን ሳንዘነጋ በምድርም ሆነ በበስማይ መሉ ሥልጣን ያለውንና የቤተክርስቲያን ራስ የሆነውን በማምለክ በየዕለቱ ልንከተለው ይገባል።

ወደ ፊልጵስዩስ ሰዎች፡

የጳውሎስ ምሥክርነት

ዓላማ 5 ወደ ፊልጵስዩስ ሰዎች የተጻፈውን መልእክት ታሪካዊ መነሻውን፡ ይዘቱንና የሚሰጠውን መንፈሳዊ ትምህርት ለመገለጽ

ወደ ፊልጵስዩስ የተጻፈው መልእክት የጳውሎስን የግል ስሜትና መንፈሳዊነት ያወሳል። ከመልእክቱ የምንረዳውም በጳውሎስና በፊልጵስዩስ ሰዎች መካከል ልባዊ የሆነ መቀራረብና ፍላጎት እንደነበረ ጎላ እድርን የሚያንጸባርቅና ከመጀመሪያውም ለእገልግሎቱ ታማኞች መሆናቸውን ነው።

የመልእክቱ ታሪካዊ መነሻ

መልእክቱ ከፊልሞና፣ ከኤፌሶንና ከቆላስይስ በኋላ የተጻፈ ይመስላል። በፊልጵስዩስ 1:23-26 ላይ የተጻፈው እንደሚያስረዳን ጳውሎስ ከቀጠሮው በኋላ ከእስራት ለመፈታትና የፊልጵስዩስ ሰዎችን እንደገና ለመጎብኘት ተስፋ እንዳደረገ ያመለክታል። በዚህም ምክንያት መልእክቱን የጻፈው የሁለት ዓመት እስራ ማብቂያ ላይ ይመስላል (የሐዋ 26:30-31)።

የፊልጵስዩስ ከተማ ጳውሎስ በሁለተኛ የወንጌል ጉዞው ወደ አውሮፓ አሀጉር ሄዶ ወንጌል የሰበከባት የመጀመሪያዋ ከተማ እንደሆነች በሐዋ 16:6-40 ከተጻፈው ለመረዳት እንችላለን። የፊልጵስዩስ ከተማ የሮም ቅኝ ግዛትና በእካባቢው ሁሉ የታወቀች ከተማ ነበረች። በዚህች ከተማ ነበር ሊድያ ከነቤተሰቧ፣ የወገኒ ቤት ጠባቂ ከነቤተሰቡ ጌታን የተቀበሉት (ሐዋ 16:14-15፣ 31-34)። በከተማዋ የምኩራብ መኖር እለመጠቀሱና በጳውሎስ ላይ የተለመደው የእይሁድ ሁከትና ተቃውሞ እለመኖሩ፣ በፊልጵስዩስ በርከት ያሉ አይሁዶች እለመኖራቸውን በግልጽ ያመለክታል። ጳውሎስ የፊልጵስዩስን ከተማ ትቶ ሲሄድ ሱቃስ በዚያ የተቋቋመችውን ቤተክርስቲያን ለማጠናከር በዚያ ጥቂት ከቆየ በኋላ ይመስላል እንደገና ወደ ጳውሎስ የሄደው (የሐዋ 16:11-12፣ 40፣ 20:5-6)

9. በፊሊ 4:10-16 የተጻፈውን ካነበብክ በኋላ የሚከተለውን ጥያቄ መልስ በማስታወሻ ደብተርህ ላይ አስፍር። ለጳውሎስ የነበራቸውን ፍቅር ለመግለጽ የፊልጵስዩስ ክርስቲያኖች ያደረጉት ምን ነበር?

የመልእክቱ ይዘትና አከፋፈል

የጳውሎስን ሃሳብና ልብ በተሰየ መንገድ ለመረዳት እንድንችል የሚያደርገን ወደ ፊልጵስቶስ ስዎች የጻፈው መልእክት ነው። መልእክቱ ስለ ሐዋርያው ጳውሎስ የሚገልጻቸው ነገሮች ከዚህ የሚከተሉት ናቸው፡-

- ለገጠሙት ሁኔታዎች የጳውሎስ አመለካከት ፊል 1:12-18
- ሐዋርያው ጳውሎስ የተከተለው ምሳሌ ፊል 2:1-12
- ሐዋርያው ጳውሎስ የነበረው ግብ ፊል 3:7-14
- ሐዋርያው የነበረው ትምክህት ፊል 4:12-13፤19

በመልእክቱ ጎልተው የሚታዩ ሁለት ርዕሶች ወንጌልና በጌታ ደስ ይበላችሁ የሚሉት ናቸው። ጳውሎስ እስከ ጋሪና ደስ በማያስኝ ሁኔታ ላይ ቢሆንም ልቡ በደስታ የተሞላ በመሆኑ (ፊልጵ. 2:17፤ 4:10)፤ የፊልጵስቶስ ክርስቲያኖችን ደስ ይበላችሁ እያለ በመልእክቱ ያበረታታቸዋል (2:18፤3:14፤4)።

ከዚህም በተጨማሪ እስር ቤት እያለ ያተኮረው በመታሰሩ ምክንያት ለገጠመው ችግር ላይ ሳይሆን፤ በወንጌል መስፋፋትና መስራጫት ላይ በመሆኑ፤ ለክርስቶስ ወንጌል እንደሚገባ እንዲኖሩ የፊልጵስቶስ ክርስቲያኖችን ይመክራል (ፊልጵ 1:12-18፤27)። በወንጌልም ምክንያት ከእርሱ ጋር እብረው በእገልግሎት የተጠመዱትን ሰርከት ያሉ ስዎችን ስም ይጠቅሳል (ፊል4:3)።

ወደ ፊልጵስቶስ ስዎች ከጻፈው መልእክት ውስጥ ሌላው ትኩረት ሲሰጠው የሚገባ በምዕራፍ 2:5-11 ላይ ያስፈረው ነው። የክርስቶስን እምላክነት በማጽናት ጌታ ሥጋ ሰብሶ ወደዚህ ዓለም በመጣ ጊዜ ምን እንደተከናወነ ለመገንዘብ እንድንችል ያደርገናል። ጳውሎስ ይህንን በመልእክቱ ያስገባበት የተለየ ምክንያት እንደነበረው ለመረዳት የምንችለው ቀደም ሲል በመልእክቱ ያስፈረውን ስናስብ ነው። ስለዚህ የሚያስረዱ ሌሎች የእዲስ ኪዳን ክፍሎች ዮሐ 11 ዕብ 1-2 እና ቆሳ 1 ናቸው። እነዚህን በፊል 2:5-11 ላይ ከተጻፈው ጋር ማገናከብ ስለዚህ ሰፊ ያለ መረዳት ለማግኘት ያስችለናል።

- (10). በፊል 2:1-11 ላይ የተጻፈውን ካነበብክ በኋላ የሚከተለውን ጥያቄ መልስ በማስታወሻ ደብተርህ ላይ አስፍር። ጳውሎስ ስለ ክርስቶስ ይህን ገለጻ የሰጠው ለምን ነበር?

ከዚህ የሚከተለውን አከፋፈል መመሪያ በማድረግ ወደ ፊልጵስቶስ ስዎች የተጻፈውን መልእክት በጥንቃቄ እንብብ።

ወደ ፊልጵስቶስ ስዎች፡ የጳውሎስ ምሥክርነት

I. የጳውሎስ ጸሎት

1:1-11 እንብብ

II. ጳውሎስ ይገኝበት የነበረ ሁኔታ	1:12-26 እንብብ
III. የጳውሎስ ምክር	1:27-2:18 እንብብ
IV. የጳውሎስ ዓላማዎች	2:19-30 እንብብ
V. የጳውሎስ ማስጠንቀቂያዎች	3:1-4:1 እንብብ
VI. የጳውሎስ ልመና	4:2-3 እንብብ
VII. የጳውሎስ አርእያነት	4:4-9 እንብብ
VIII. የጳውሎስ ምስጋና	4:10-23 እንብብ

- (11). ትክክለኛውን መልስ ፊልሱን በመክበብ አመልክት። ወደ ፊልጵስቶስ ስዎች የተጻፈው መልእክት

ሀ. ስለሳኩለት ስጦታ የጳውሎስን ምስጋና ይገልጣል።

ለ. የጳውሎስን የግል ፍላጎት፤ ሃሳብና ስሜት ይገልጣል።

ሐ. የተጻፈው በሁለት ዓመት እሥራቱ መጀመሪያ ላይ ሳይሆን እይቀርም።

መ. የተሳካው ጳውሎስን ወደሚያውቁና ወደሚወዱ እማኞች ነበር።

ሠ. ስለ ክርስትና መሠረታዊ ትምህርት ዝርዝር ገለጻ ይሰጣል።

ጳውሎስ የፊልጵስቶስ ክርስቲያኖች የእርሱን ምሳሌነት በመከተል ከእርሱ የተማሩትንና በእርሱ ሕይወት ያዩትን በተግባር ሳይ እንዲያውሉ በድፍረት ሊነግራቸው የቻለው ሕይወቱ ካስተማራቸው ትምህርቶች ጋር የተዋህደና የተስማማ ስለነበር ነው (ፊልጵ 3:17፤ 4:9)። በፊልጵ 1:21 ላይ እንደተናገረው በእርግጥም መኖር ማለት ለጳውሎስ ክርስቶስ ነበር። የጳውሎስ ምስክርነት ሰው ሙሉ በሙሉ ሕይወቱን ለእግዚአብሔር ከሰጠ የእግዚአብሔር ጸጋ ደግሞ በሕይወቱ የሚያደርገውን ያስያል።

የመከራ ፈተና

1. አዛዎች፡ በከፍተኛ ሰፍራ ቁጥፋን በመጻፍ አብሮ የሚሄደውን አመልክት
 1. ፊልሞና
 2. ኤፌሶን
 3. ቆላስይስ
 4. ፊልጵቦፆስ

- ሀ. በእቦያ አብያተ ክርስቲያናት እየተዛዘረ እንዲህበብ የተጻፈ መልእክት፡
 - ለ. የክርስቶስ የበላይነት የሚል ርዕስ ያለው።
 - ሐ. ያስቀየመውን ባሪያውን ይቅር እንዲል ለጌታው የተጻፈ ደብዳቤ።
 - መ. ክብርት ቤተክርስቲያን የሚል ርዕስ ያለው።
 - ሠ. ጳውሎስ በእውሮፓ ለመጀመሪያ በጎበኛት ከተማ ሰሚኖሩ አማኞች የተጻፈ መልእክት።
 - ረ. ስለ መንፈሳዊ ጦር ዕቃና ስለ ቤተክርስቲያን ውጊያ የሚገልጽ።
 - ሰ. የጳውሎስ ምስክርነት የሚል ርዕስ ያለው።
 - ሸ. በይዘቱ ከኤፌሶን መልእክት ጋር ተመሳሳይ ሆኖ አንጻንድ በሀተት ለማረም የተጻፈ መልዕክት።
 - ቀ. የእናሲሞን ዕዳ ለመክፈል የጳውሎስን ፈቃደኝነት የሚገልጽ።
 - በ. የመላእክት አምልኮንና የሐሰት ትምህርቶችን ለመቃወም የተጻፈ።
 - ተ. የክርስቲያን ይቅርታ ምሳሌ የሚል ርዕስ ያለው።
 - ቸ. አስፈላጊና መሠረታዊ የሆነ የክርስትና ትምህርት ያለውና በተሰይሞ ራስን ዝቅ የማድረግ ልዩ ምሳሌ አድርጎ ክርስቶስን የሚያቀርብ።

እውነት-ሐሰት ከዚህ በታች በርከት ያሉ መግለጫዎች ተበጥተዋል፡
እያንዳንዱ መግለጫ እውነት ከሆነ 'እ' ሐሰት ከሆነ ደግሞ 'ሐ' የሚለውን ፊደል በተሰጠው ሰፍራ በማስፈር አመልክት። ከዚያም ሐሰት የሆነውን መግለጫ እውነት እንዲሆን አስተካክለህ ጻፍ።

2. እንደ ሉቃስ አገላለጽ የጳውሎስ ክስና እሥራት የሚያመለክተው ክርስትና ሰሮም መንግሥት ስጋት እንደሆነ ነው።
3. ፊልሞና፣ ኤፌሶን፣ ቆላስይስና ፊልጵቦፆስ የእስር ቤት መልእክቶች የተባሉት በሰደት ላይ ሰነበሩ አማኞች የተጻፉ በመሆናቸው ነው።
4. የእስር ቤት መልእክቶች የተጻፉት ጳውሎስ ሦስተኛ የወንጌል ጉዞውን ጨርሶ በፍርድ ቤት ሰመቆም ወደ ሮም ከመጣ በኋላ ነበር።
5. ወደ ፊልሞና የተጻፈው መልእክት የሚያሳየው ጳውሎስ በሐሰት ትምህርት ለተጠመደች ቤተክርስቲያን የነበረውን ሸክም ነበር።
6. በፊል 2:5-11 ላይ የተጻፈው ከዮሐ. 1፣ ከዕብ. 1-2 እና ከቆላ. 1 ጋር ካለው ኃሳብ ጋር በአንድነት ጠቃሚነቱ የክርስቶስን አምላክነት አስረግጠው በመናገራቸውና ከመመለሱ በፊት ምን እንደሚሆን ስለሚገልጹ ነው።

7. ወደ ኤፌሶን ሰዎች የተጻፈው መልእክት ወደ ሮሜ ሰዎች ከተጻፈው መልእክት ጋር የሚመሳሰለው፣ መልእክቱ የተጻፈው የቤተ ክርስቲያንን ችግር ለመፍታትና መመሪያዎች ለመስጠት ሳይሆን፣ መሠረታዊ የሆነ የእምነት ትምህርት ለመስጠት በመሆኑ ነው።

8. ጳውሎስ የቆላስይስ ክርስቲያኖች የሐሰት ትምህርት በቤተክርስቲያናቸው መከተላቸውን እንዲገነዘቡ ለመርዳት ያቀደው ዘዴ የሐሰት ትምህርቱን የሚያስፋፉትን ሰዎች ስም በመጥቀስና እንዲያስወግዱባቸው በመንገር ነበር።

የጥናት ማጠናከሪያ ጥያቄ መልሶች

6. ለ እና ሐ

1. ሀ. ጳውሎስ መከላከያውን ያቀረበባቸው ለአምስት ጊዜያት ሲሆን እነርሱም የሚከተሉት ናቸው፡-
 1. በመቅደስ በያዙት ጊዜ በሕዝብ ፊት (21:37-22:22)
 2. በአይሁድ ሸንጎ ፊት (23:1-10)
 3. በፊሊክስ ፊት (24:1-23)
 4. በፊሊጦስ ፊት (25:1-12)
 5. በንጉሥ አግሪጳ ፊት (26:1-32)

ለ. የእርሱ ተስፋ በሙታን ትንሣኤ ነበር።

ሐ. 1. ሉስዩሱ- ከአይሁድ ሕግ ጋር የተያያዘ እንጂ ለሞት ወይም ለእበራት የሚያደርስ ክስ አይደለም።

2. ፊሊጦስ- (25:19) አይሁዶችና ጳውሎስ ስለ ሐይማኖታቸውና ሕያው ነው ስለሚሰው ስለሞተው ኢየሱስ ይከራከራሉ። የኃሳብ ልዩነት አላቸው አለ።

3. አግርጳና ፊሊጦስ- (26:30-32) ይህ በው እንዲገንብ ለሞት፣ ለእበራት የሚገባ ምንም አላደረገም አሉ።

መ. ሁለት ዓመታት ያህል

7. ለ

2. ሐ፣ መ እና ሠ

8. (መልስህ ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት ጋር ተመሳሳይ መሆን እለበት)
 - 1:15 ምሳሌውን ተመልከት።
 - 1:15 ክርስቶስ ከፍጥረት በፊት በኩር ነው።
 - 1:16 ሁሉ በክርስቶስ ተፈጥረዋል።
 - 1:18 ክርስቶስ የቤተ ክርስቲያን ራስ ነው።
 - 2:15 ክርስቶስ የአለቅነትና የሥልጣናት ድል ነሺ ነው።

3. መልስህ ከዚህ በታች ከሰፈሩት ጋር ተመሳሳይ መሆን አለበት

ሀ. እናሲሞስ ከእርሱ ኮብልሎ የሄደና ምናልባትም የእርሱን እንዳንድ ጎብረቶች ስርቆ ይሆናል (15፣18)።

ለ. ጳውሎስን ራሱን እንደሚቀበለው እናሲሞስን እንደ ወንድም እንዲቀበለው ፈልገውና ጠየቀው (16-17)

ሐ. የጳውሎስ ልመና መሠረቱ ፍቅር ነው። (9)

መ. ብድር ያለበት ከሆነ ጳውሎስ ስመክሬል ፈቃደኛ መሆኑን በመግለጽ በእርሱ ላይ እንደሆነ እድርጎ እንዲቆጥረው ነገረው (19)።

9. (መልስህ ከዚህ ጋር ተመሳሳይ መሆን አለበት) በችግሮቹ ተካፋይ ሆኑ (14)፤ በተሰሉንቄ በነበረ ጊዜ እርዳታ ላኩለት (16)፤ በእስር ቤት በነበረ ጊዜ ስጦታዎች ላኩለት (18)።

4. ህ እና ሐ

10. መልስህ ከዚህ ጋር ተመሳሳይ መሆን አለበት፡-

በመልእክቱ ውስጥ ያስገባው ለፈልጅሽቤስ ሰዎች ራስን ዝቅ የማድረግ ምሳሌ ለመስጠት ነው።

5. መልስህ ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት ጋር ተመሳሳይ መሆን አለበት።

እመጣጧ፡- ምሳሌውን ተመልከት።

ኃይሏ፡- እግዚአብሔር ክርስቶስን ሰማሰነሣት የተጠቀመበት ኃይል ዓይነት።

ማሕተሟ፡- መንፈስ ቅዱስ።

ራሷ፡- ክርስቶስ።

መሠረቷ፡- ክርስቶስ መሠረታቸው የሆነው ነብያትና ሐዋርያት።

ሕይወቷ፡- መልካም ሥራዎች፣ ፍቅር፣ ብርሃንና ጥበብ።

ጠላቷ፡- በምድርና በስማይ ያሉ የክፋት መንፈሳውያን ኃይላት።

የጦር ዕቃዋ፡- የእግዚአብሔር የጦር ዕቃ ሁሉ እውነት፣ ጽድቅ፣ የሰላም ወንጌል፣ እምነት፣ ድነትና የእግዚአብሔር ቃል።

11. ህ፣ ለ እና መ

8

የቤተክርስቲያን መፍትሔዎችን ማግኘት

ትምህርት

በለባተኛው ክፍለ ትምህርት ጳውሎስ በእስር ቤት ሆኖ የጻፋቸውን የእስር ቤት መልእክቶች ስናጠና እያንዳንዱ መልእክት ስለ ክርስቶስና ስለ ቤተክርስቲያን እውነቱን እንዴት እንደሚያብራራ ተመልክተናል። እነዚህ መልእክቶች ስለ ጳውሎስ ባሕርይና እገልግሎትም ጠስቅ ያስ ግንዛቤ እንድናገኝ እድርገውናል። በተጨማሪም ጳውሎስ በሮም በታሰረበት ወቅት በተለያዩ ስፍራዎች የነበሩ እብያተ ክርስቲያናት እንዴት እያደጉ እንደሄዱ ከእነዚህ መልእክቶች ለመረዳት ችለናል።

በዚህ በስምንተኛው ክፍለ ትምህርት የምንመለከተው ከጳውሎስ የመጀመሪያው የሮም እስር ቀጥሎ ባሉት ዓመታት ውስጥ የተጻፉትን አምስት መልእክቶች ይሆናል። በእነዚህ ዓመታት ቤተክርስቲያን እያደገችና እየተስፋፋች መሄዷን ብትቀጥልም፣ ተቃውሞና መከራም እያደገና እየጠነከረ የሄደባቸው ዓመታት ነበሩ። በክርስቲና እምነትና በአይሁድ ሃይማኖት መካከል ያለው ግንኙነትም በማያጠራጥር መንገድ ውሳኔ ማግኘት ያስፈለገው ወቅት ነበር።

በእነዚህ ጉዳዮች ላይ የእግዚአብሔር መንፈስ መመሪያና ጥሰብን እየሰጠ በሄደ ቁጥር የቤተ ክርስቲያን መሪዎችም ተገቢውን ምላሽ ይሰጡ ነበር። ለቤተክርስቲያን መሪዎች መሟላት ያለባቸው እንድ ዓይነት የሆኑ መደበኛ ሥርዓቶች ተወሰኑ። ስለ ስደት ክርስቲያናዊ የሆነ እመለካከት እንዲኖር በዚህ ጉዳይ ላይ የክርስቲያኖች ዝንባሌ እንዴት መሆን እንዳለበት ተብራራ። የአይሁድ ሃይማኖት አለፈላጊነትን በተመለከተም እግዚአብሔር በክርስቶስ ከሰጠው መገለጥ እንጻር ገለጻ ተደረገ። ቤተ ክርስቲያን በዚህ ምክንያት እየተጠናከረች በመሄዷ የራሷ የሆነ ድርጅታዊ መዋቅር መዘርጋት ጀመረች።